

**ANALÝZA VĚKOVÉ, VZDĚLANOSTNÍ A
MZDOVÉ STRUKTURY PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN V ČR V ROCE 2003 a 2004
A SROVNÁNÍ SE STAVEM ROKU 1998**

ZPRÁVA Z PRŮZKUMU

PhDr. Vít Richter, Mgr. Zlata Houšková, Bc. Marta Hejhálková

Praha 2005

Národní knihovna ČR

OBSAH

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O PRŮZKUMU	6
1.2 Základní statistické údaje	8
2. VÝVOJ ZAMĚSTNANECKÉ ZÁKLADNY KNIHOVEN V LETECH 2003 A 2004, POČET PRACOVNÍKŮ A JEJICH STRUKTURÁLNÍ ROZLOŽENÍ	9
2.1 Vývoj počtu pracovníků	9
2.2 Průměrný počet zaměstnanců a výkonnostní parametry	9
3. VĚKOVÁ A VZDĚLANOSTNÍ SKLADBA PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN	11
3.1 Věková skladba	11
3.2 Kvalifikační skladba pracovníků knihoven	12
3.3 Odborní knihovničtí pracovníci s více než desetiletou praxí	14
3.4 Zastoupení dle pohlaví	15
4. ÚROVEŇ DOVEDNOSTÍ A ZNALOSTÍ PRACOVNÍKU KNIHOVEN PŘI VYUŽÍVÁNÍ POČÍTAČOVÉHO SOFTWARE	15
4.1 Automatizovaný knihovní systém	16
4.2 Textový editor	18
4.3 Tabulkový editor	20
4.4 Grafický editor	22
4.5 Prezentací program	24
4.6 Internet	26
4.7 Elektronická pošta	28
4.8 Tvorba webových stránek	30
4.9 Rešerše v databázových centrech	32
4.10 Program pro tvorbu databází	34
4.11 Operační systém (Novell, Unix, Windows NT, Linux)	37
5. NEJČASTĚJŠÍ ZDROJE ZÍSKÁVÁNÍ POČÍTAČOVÉ GRAMOTNOSTI	39
5.1 Optimální způsob zajišťování počítačové gramotnosti pro pracovníky knihoven	40
5.2 Problémy v nabídce vzdělávacích aktivit	42
6. JAZYKOVÉ VYBAVENÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN A JEHO HODNOCENÍ	42
7. PODPORA PŘI ROZŠIŘOVÁNÍ KVALIFIKACE V OBLASTI JAZYKOVÉHO VYBAVENÍ, PRÁCE S INFORMAČNÍMI TECHNOLOGIEMI A PROFESNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	44
8. PRIORITY VE VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN	46
8.1 Základní knihovnické činnosti	46
8.2 Management	47
8.3 Informační technologie	48

9. PLATOVÉ PODMÍNKY PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN V ROCE 2003 A 2004	49
9.1 Mzdové náklady na činnost knihoven v roce 2003 a 2004	49
9.2 Změny celkových platů pracovníků knihoven v roce 2003 a 2004	50
9.3 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd a průměrné platy v roce 2003 a 2004	51
9.4 Zařazení pracovníků knihoven v roce 2003 do dvanácti platových tříd	52
9.5 Zařazení pracovníků knihoven v roce 2004 podle nového katalogu prací do šestnácti platových tříd	58
Zařazení knihovníků	58
Zařazení ostatních pracovníků	66
Zařazení pracovníků knihoven jako úředníků úřadu veřejné správy	67
10. ZÁVĚRY A NÁVRHY NA OPATŘENÍ	70
PŘÍLOHY	
Formulář dotazníku	
Grafy	
	Strana
Graf č. 1 Knihovny zúčastněné v průzkumu 2004	3
Graf č. 2 Knihovny zúčastněné v průzkumu 2004	3
Graf č. 3 Specializované knihovny zúčastněné v průzkumu 2004	4
Graf č. 4 Věkové složení knihovníků - rok 1998	4
Graf č. 5 Věkové složení knihovníků - rok 2004	5
Graf č. 6 Věkové složení knihovníků - rok 2004	5
Graf č. 7 Složení pracovníků knihoven dle profese	6
Graf č. 8 Skladba knihovníků dle dosaženého vzdělání	6
Graf č. 9 Skladba knihovníků dle dosaženého vzdělání rok 2004	7
Graf č. 10 Složení knihovníků podle dosaženého vzdělání rok 2004	7
Graf č. 11 Počet pracovníků zaměstnaných v knihovnách více než 10 let	8
Graf č. 12 Složení pracovníků pracujících v knihovnách více než 10 let	8
Graf č. 13 Procento odborných pracovníků zaměstnaných v knihovně více než 10 let	9
Graf č. 14 Procento odborných pracovníků zaměstnaných v knihovně více než 10 let	9
Graf č. 15 Složení pracovníků knihoven dle pohlaví - rok 2004	10
Graf č. 16 Složení pracovníků knihoven dle pohlaví - rok 1998	10
Graf č. 17 Složení knihovníků dle věku a pohlaví - rok 2004	11
Graf č. 18 Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících automatizovaný knihovnický systém (AKS)	11
Graf č. 19 Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících automatizovaný knihovnický systém (AKS)	12
Graf č. 20 Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících textový editor	12
Graf č. 21 Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících textový editor	13
Graf č. 22 Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících tabulkový procesor	13
Graf č. 23 Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících tabulkový	14

	processor	
Graf č. 24	Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících grafický editor	14
Graf č. 25	Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících grafický editor	15
Graf č. 26	Počet pracovníků ovládajících prezentační programy - 2004	15
Graf č. 27	Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících používání internetu	16
Graf č. 28	Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících používání internetu	16
Graf č. 29	Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících e-mail	17
Graf č. 30	Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících e-mail	17
Graf č. 31	Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících tvorbu webových stránek	18
Graf č. 32	Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících tvorbu webových stránek	18
Graf č. 33	Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících rešerše z databází a elektronických informačních zdrojů	19
Graf č. 34	Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících rešerše z databází a elektronických informačních zdrojů	19
Graf č. 35	Počet pracovníků ovládajících programy pro tvorbu databází - 2004	20
Graf č. 36	Počet pracovníků veřejných knihoven ovládajících windows	20
Graf č. 37	Počet pracovníků specializovaných knihoven ovládajících windows	21
Graf č. 38	Nejčastější zdroje při získávání informační gramotnosti pracovníků veřejných knihoven - rok 2004	21
Graf č. 39	Nejčastější zdroje při získávání informační gramotnosti pracovníků všech knihoven - rok 2005	22
Graf č. 40	Nejčastější způsob získávání informační gramotnosti pracovníků specializovaných knihoven - rok 2004	22
Graf č. 41	Optimální způsob zajišťování informační gramotnosti pro pracovníky veřejných knihoven - srovnání	23
Graf č. 42	Optimální způsob zajišťování informační gramotnosti pro pracovníky specializovaných knihoven - srovnání	23
Graf č. 43	Pocitované problémy na straně nabídky vzdělávacích aktivit specializované knihovny - srovnání	24
Graf č. 44	Pocitované problémy na straně nabídky vzdělávacích aktivit veřejné knihovny - srovnání	24
Graf č. 45	Počet knihovníků ovládajících cizí jazyky (v%) rok 2004	25
Graf č. 46	Hodnocení úrovně jazykových znalostí pracovníků veřejných knihoven - srovnání	25
Graf č. 47	Hodnocení úrovně jazykových znalostí pracovníků specializovaných knihoven - srovnání	26
Graf č. 48	Podpora při rozšiřování kvalifikace rok 2004	26
Graf č. 49	Priority dalšího vzdělávání knihovníků v oblasti základních knihovnických činností	27
Graf č. 50	Priority dalšího vzdělávání knihovníků v managementu	27
Graf č. 51	Priority dalšího vzdělávání knihovníků v oblasti informačních technologií	28
Graf č. 52	Celkové náklady na platy z 791 knihoven	28
Graf č. 53	Změna celkového platu v roce 2004 oproti roku 2003	29
Graf č. 54	Srovnání průměrných platů 2003 a 2004	29

Graf č. 55	Průměrné platy pracovníků knihoven 2004 a celostátní průměr	30
Graf č. 56	Počet úvazků v roce 2003	30
	Průměrný měsíční tarifní plat v jednotlivých druzích knihoven v roce	
Graf č. 57	2003	31
Graf č. 58	Průměrný měsíční celkový plat v roce 2003	31
Graf č. 59	Počet úvazků odborných knihovnických profesí v roce 2004	32
Graf č. 60	Průměrný měsíční tarifní plat knihovníků v roce 2004	32
Graf č. 61	Průměrný měsíční celkový plat knihovníků v roce 2004	33
Graf č. 62	Počet úvazků ostatních pracovníků v roce 2004	33
Graf č. 63	Průměrný tarifní měsíční plat ostatních pracovníků v roce 2004	34
Graf č. 64	Průměrný měsíční celkový plat ostatních pracovníků v roce 2004	34

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O PRŮZKUMU

Knihovnictví a informační činnost patří k oborům, kde v souvislosti s využitím informačních technologií dochází k zásadním proměnám obsahu profese, což je spojeno s potřebou aktivního celoživotního vzdělávání pracovníků.

V roce 1999 (sběr dat za rok 1998) proběhl první rozsáhlý průzkum vzdělanostní a kvalifikační struktury pracovníků knihoven. Výsledky tohoto průzkumu přispěly k formulování principů mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti informačních technologií, které bylo naplňováno zejména v rámci programu **VISK 2 - Mimoškolní vzdělávání knihovníků a Programu podpory výkonu regionálních funkcí knihoven**. Byly dále využity při přípravě katalogu prací – profese knihovník. V období září a října 2004 byl průzkum opakován tak, aby se podařilo zjistit trendy ve vývoji knihovnické profese. Od ledna 2004 vešel v platnost nový katalog prací, který definoval požadavky na knihovnickou profesi pro oblast rozpočtových a příspěvkových organizací. K prvnímu lednu 2004 byli všichni pracovníci působící v této sféře zařazeni do nových platových tříd. Chyběly informace o tom, zda přeřazení pracovníků do nových tříd proběhlo v souladu s platnými právními předpisy a zda nová podoba katalogu prací odpovídá současným potřebám. Proto se předmětem analýzy stala především situace roku 2003 a 2004. Reálný obraz personální situace v českém knihovnictví je přitom výchozím bodem k mnoha dalším krokům ve vlastní činnosti knihoven a při plnění jejich funkcí, v koncepční práci, celoživotním vzdělávání atp.

Průzkum byl zaměřen na stejné oblasti jako v roce 1998 s tím, že došlo k dílčí aktualizaci sledovaných témat, aby na jedné straně bylo umožněno srovnání získaných dat a současně bylo možné reflektovat nové trendy a skutečnosti. Předmětem zjišťování byly tyto oblasti:

- Základní statistické údaje o knihovním fondu, počtu výpůjček, registrovaných čtenářů a počtu návštěvníků za rok
- Počet pracovníků, vývoj zaměstnanecké základny v letech 2003 a 2004 a její strukturální rozložení
- Věková a vzdělanostní skladba pracovníků knihoven
- Počítačová gramotnost a nejčastější zdroje jejího získávání
- Jazyková vybavenost pracovníků knihoven a její hodnocení
- Formy podpory při zvyšování kvalifikace v oblasti profesního vzdělání, jazykových kompetencí a práce s informačními technologiemi
- Priority ve vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti:
  - základních knihovnických činností
  - managementu knihoven
  - informačních technologií
- Platové podmínky pracovníků knihoven z údajů za první pololetí let 2003 a 2004 včetně zařazení pracovníků podle nového katalogu prací platného od 1.1.2004.

Realizaci průzkumu zajišťovala Národní knihovna ČR. Financování průzkumu bylo zabezpečeno částečně z účelové dotace Ministerstva kultury ČR a částečně z rozpočtu Národní knihovny ČR.

Cílem průzkumu bylo zejména:

1. Provést analýzu věkové, vzdělanostní a mzdové situace v knihovnách, které poskytují veřejné knihovnické a informační služby. Provést analýzu aplikace nového katalogu prací se 16 třídami.
2. Provést porovnání současné personální situace knihoven s úrovní roku 1998.
3. Charakterizovat současný stav personální situace v knihovnách ve vztahu k měnícím se funkcím veřejných knihoven v souvislosti s využíváním informačních technologií.
4. Provéřit efektivnost programů a aktivit na podporu mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven, zejména programu VISK 2 a Programu podpory výkonu regionálních funkcí knihoven.
5. Na základě srovnávací analýzy vyhodnotit současné trendy a formulovat cíle vzdělávacího systému a systému odměňování pracovníků knihoven.

Jako **metoda sběru** dat byl zvolen formalizovaný dotazník, který vyplňovali podle podrobných metodických pokynů vedoucí pracovníci knihoven. Dotazník byl k dispozici jak v podobě webového formuláře, který umožňoval uložení dat a vtištění dotazníku, tak i v papírové podobě, viz příloha.

Rozsah průzkumu a návratnost dotazníků

Dotazníkem byly osloveny knihovny poskytující veřejné knihovnické a informační služby dle knihovního zákona č. 257/2000 Sb. Z kategorie knihoven zřizovaných nebo provozovaných obcí byly vyzvány k vyplnění dotazníku pouze knihovny, které ve statistickém výkazu o činnosti knihovny za rok 2003 vykázaly délku týdenní provozní doby alespoň v rozsahu 15 hodin.

Dotazníkem bylo obesláno celkem **1 236 knihoven**, z toho cca 780 **veřejných**¹ a 456 knihoven **specializovaných**². Dotazník vyplnilo a vrátilo celkem 903 knihoven, tj. 73% z celkového množství oslovených, což je o tři sta knihoven více než v roce 1998, kdy se průzkumu zúčastnilo 569 knihoven. Dotazník vyplnily všechny větší a významné veřejné a specializované knihovny s výjimkou jedné krajské knihovny. Vysoké návratnosti dotazníků odpovídá i velmi dobrá reprezentativnost většiny získaných údajů, viz **Příloha, graf č. 1-3**.

Národní knihovna ČR děkuje všem spolupracujícím knihovnám.

Použité zkratky:

VISK – Veřejné informační služby knihoven – dotační program Ministerstva kultury ČR

AV ČR – Akademie věd ČR

IT – informační technologie

AKS – automatizovaný knihovní systém

¹ Pro účely tohoto průzkumu je pojem „veřejná knihovna“ používán pro základní knihovny zřizované nebo provozované obcí, krajem a Ministerstvem kultury (tj. včetně Moravské zemské knihovny a Národní knihovny ČR, tyto knihovny jsou hodnoceny v kategorii „krajská knihovna“).

² Pro účely tohoto průzkumu je pojem „specializovaná knihovna“ používán pro vysokoškolské, lékařské, muzejní, vojenské, školní knihovny, pro knihovny z oblasti výzkumu a jiné specializované knihovny.

Veřejné knihovny

	Obesláno	Odpovědělo	Počet pracovníků
Obecní (místní) knihovny	765	183	202
Měst. knihovny v městě do 5 tis.obyvateľ		181	274
Měst. knihovny v městě s 5 až 20 tis. obyvatel		161	849
Měst. knihovny v městě s 20 až 100 tis. obyvatel		49	1201
Měst. knihovny v městě s více než 100 tis.obyvateľ		4	431
Krajské knihovny (včetně MZK a NK ČR)	15	14	1819
Veřejné knihovny celkem	780	592	4776

Specializované knihovny

	Obesláno	Odpovědělo	Počet pracovníků
Ústřední specializované knihovny	6	6	405
Vysokoškolské knihovny	51	61	708
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	72	42	116
Lékařské knihovny	86	60	134
Muzejní knihovny	116	65	133
Vojenské knihovny	49	14	16
Školní knihovny	35	29	44
Ostatní specializované knihovny	41	34	183
Specializované knihovny celkem	456	311	1738

CELKEM	1236	903	6513
---------------	-------------	------------	-------------

1.2 Základní statistické údaje

Jako orientační údaj byla zjišťována základní statistická data o knihovnách. Získané údaje umožňují ověřit relevanci a vypovídací schopnost dosažených výsledků pro jednotlivé kategorie knihoven. Obecně lze konstatovat, že údaje získané z oblasti veřejných knihoven, z ústředních specializovaných knihoven, vysokoškolských knihoven, knihoven z oblasti výzkumu, lékařských knihoven a muzejních knihoven mají velmi dobrou vypovídací schopnost a velmi reprezentativně vystihují situaci v těchto kategoriích knihoven. Na druhé straně je nutné považovat výsledky z oblasti vojenských knihoven, školních knihoven a knihoven kategorie „Ostatní“ za orientační, protože objem získaných dat neumožňuje jejich zobecnění.

U **všech tabulek uvedených v textu zprávy** je třeba sledovat údaj o počtu odpovědí na konkrétní otázku, neboť některé otázky nebyly vždy zodpovězeny všemi knihovnami. Ilustrační grafy k jednotlivým otázkám a tématům jsou obsaženy v příloze za textovou zprávou. Pro větší přehlednost se v řadě z nich pracuje se zaokrouhlenými čísly. Při srovnávání údajů průzkumu z roku 1998 a 2004 je nezbytné si uvědomit, že **objektem průzkumů nebyly vždy zcela identické skupiny knihoven.**

Souhrnné údaje

Druh knihovny	Poč.	Absolutní počet			
	odp.	knih.jednotek	Výp/rok	Čten/rok	Návštěv/rok
Obecní (místní) knihovny	183	2313342	2541985	54168	521190
MK v městě do 5 tis. obyvatel	181	3448706	4465810	78952	919739
MK v městě s 5 až 20 tis. obyvatel	161	7852919	12924665	242928	3211971
MK v městě s 20 až 100 tis. obyvatel	49	7034310	16864199	298784	4646526
MK v městě s více než 100 tis. obyvatel	4	2398237	6117095	112329	1745409
Krajské knihovny	14	21539798	14777105	382212	5868704
Veřejné knihovny celkem	592	44587312	57690859	1169373	16913539
Ústřední specializované knihovny	6	7187897	412818	21217	129272
Vysokoškolské knihovny	61	9583887	2035660	259229	3996984
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	1226568	84745	11607	38704
Lékařská knihovny	60	753286	445402	35286	98764
Muzejní knihovny	65	2871743	128432	6994	35074
Vojenské knihovny	14	109119	79259	6566	16340
Školní knihovny	29	309121	117419	11559	74288
Ostatní knihovny	34	38517	5600	594	6753
Specializované knihovny celkem	311	22080138	3309335	353052	4396179
Knihovny celkem	903	66667450	61000194	1522425	21309718

2. VÝVOJ ZAMĚSTNANECKÉ ZÁKLADNY KNIHOVEN V LETECH 2003 A 2004, POČET PRACOVNÍKŮ A JEJICH STRUKTURÁLNÍ ROZLOŽENÍ

2.1 Vývoj počtu pracovníků

V 903 knihovnách zúčastněných v průzkumu bylo v pololetí roku 2004 zaměstnáno 6513 **zaměstnanců** (uváděn je přepočtený stav). Ve stejném období roku 2003 bylo vykázáno 6535 zaměstnanců, což představuje pokles o 3,4%.

2.2 Průměrný počet zaměstnanců a výkonnostní parametry

Ze zjištěných hodnot lze vypočítat průměrnou velikost knihovny z hlediska počtu zaměstnanců a základní výkonnostní parametry. Z hodnot, které určují knihovny jako zaměstnavatele ve veřejných službách, je patrné, že:

- Obecní knihovny zajišťují svou činnost v průměru 1,1 pracovním místem. Velikost knihovního fondu dosahuje více než 12 600 knihovních jednotek, počet registrovaných čtenářů je 300, kteří uskuteční ročně téměř 14 000 výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 13 000 výpůjček.
- Městské knihovny v malých městech do 5 000 obyvatel s průměrným počtem 1,5 zaměstnance rovněž nepatří mezi významnější zaměstnavatele. Jedná se většinou o knihovny s průměrnou velikostí knihovního fondu 19 tisíc knihovních jednotek, s průměrným počtem 440 zapsaných čtenářů, kteří ročně uskuteční 24600 tisíc výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 16 000 výpůjček.
- Městské knihovny ve městech s 5 až 20 tisíci obyvatel zaměstnávají v průměru 5,2

zaměstnance. Jejich knihovní fond již obsahuje cca 49 tis. knihovních jednotek a knihovna obsluhuje v průměru 1500 čtenářů, kteří zde ročně realizují cca 80 tisíce výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 15 000 výpůjček.

- Městské knihovny ve městech s 20 až 100 tisíci obyvatel lze vzhledem k situaci v sociálních službách (kam patří např. školství, zdravotnictví, kultura) zařadit mezi významnější zaměstnavatele. V průměru je v tomto typu knihoven zaměstnáno 24,5 zaměstnanců při velikosti knihovního fondu 100 až 200 tisíc (průměr 143 000) knihovních jednotek, s počtem 5 - 6 tisíc zapsaných čtenářů, kteří ročně realizují 344 tisíc výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 14 000 výpůjček.
- Knihovny ve velkých městech s počtem nad 100 tisíc obyvatel jsou již i velkými zaměstnavateli. Zaměstnávají v průměru 107 zaměstnanců, disponují knihovním fondem o průměrné velikosti cca 600 000 knihovních jednotek s uživatelským okruhem cca 28 tis. registrovaných čtenářů, kteří ročně uskuteční až 1,5 milionu výpůjček. Na jednoho pracovníka velké městské knihovny připadá ročně 14 000 výpůjček.
- Krajské knihovny patří rovněž mezi velké zaměstnavatele. Zaměstnávají v průměru 100 zaměstnanců, disponují knihovním fondem o průměrné velikosti 1,2 mil. knihovních jednotek s uživatelským okruhem cca 27 tis. registrovaných čtenářů, kteří ročně uskuteční až 1 milion výpůjček. Na jednoho pracovníka krajské knihovny připadá ročně 10 000 výpůjček. V této kategorii knihoven se ale objevují velké rozdíly kvantitativních údajů, které jsou dány historickým vývojem, velikostí města, kde knihovna působí a také skutečností, zda v krajském městě působí ještě samostatná městská knihovna. (Do těchto údajů nebyly zahrnuty údaje o Národní knihovně ČR.

	Pracovníci úvazky	Knihovní jednotky	Výpůjčky/rok	Registrovaní čtenáři/rok	Návštěvníci/rok	Výpůjčky/pracovník
Obec. knih.	1,1	12641	13891	296	2848	12590
MK do 5000	1,5	19054	24673	436	5081	16281
MK 5-20000	5,2	48776	80277	1509	19950	15327
MK 20-100000	24,5	143557	344167	6098	94827	14037
MK nad 100000	107,7	599559	1529274	28082	436352	14196
Krajské	100,3	1242530	1025216	24980	392890	10221
Ústřední specializované knihovny	67,5	1197983	68803	3536	21545	1019
Vysokoškolské	11,6	157113	33371	4250	65524	2875
Výzkum, AV ČR	2,8	29204	2018	276	922	734
Lékařské	2,2	12555	7423	588	1646	3379
Muzejní	2,1	44181	1976	108	540	953
Vojenské	1,1	7794	5661	469	1167	5308
Školní	1,5	10659	4049	399	2562	2699
Ostatní	5,4	1133	165	17	199	31

- Ústřední specializované knihovny lze rovněž zařadit mezi významnější zaměstnavatele. V průměru je v tomto typu knihoven zaměstnáno 67,5 zaměstnanců při průměrné velikosti knihovního fondu 1,2 mil. knihovních jednotek, s počtem 3,5 tisíce zapsaných čtenářů, kteří ročně realizují 69 tisíc výpůjček. Na jednoho pracovníka připadá ročně 1 000 výpůjček.
- Vysokoškolské knihovny (nebo jejich části) zaměstnávají v průměru cca 11,6 zaměstnance. Jejich knihovní fond obsahuje cca 157 tis. knihovních jednotek, knihovna obsluhuje v průměru 4250 čtenářů, kteří zde ročně realizují cca 69 tisíc výpůjček. Na jednoho

- pracovníka připadá ročně 2 900 výpůjček.
- Ostatní specializované knihovny nepatří mezi významné zaměstnavatele. Průměrné počty pracovníků se zde pohybují v rozsahu 1 – 3 zaměstnanci. S ohledem na různorodost funkcí dosahují také velmi odlišných výkonnostních parametrů, viz podrobně tabulka.

3. VĚKOVÁ A VZDĚLANOSTNÍ SKLADBA PRACOVNÍKU KNIHOVEN

3.1 Věková skladba

Údaje o věkové skladbě svých pracovníků poskytlo 593 veřejných a 310 specializovaných knihoven, tj. v obou kategoriích 100%, **Příloha, graf č. 4-6. Dominantní věkovou skupinou** byli pracovníci ve věku 30 – 50 let, kterých bylo celkem 2724 (tj. 49%). Celkem 1945 zaměstnanců (35%) tvořilo druhou nejsilnější věkovou skupinu nad 50 let a zaměstnanci ve věku 18 - 30 let byli nejméně zastoupenou věkovou skupinou s počtem 950 zaměstnanců (17%). Oproti roku 1998 došlo k mírnému zvýšení (2%) u kategorie nejmladších zaměstnanců, k poklesu o 6% u věkové kategorie 30 – 50 let a ke zvýšení u věkové skupiny nad 50 let o 5%.

Dominantní věkovou skupinou ve **veřejných knihovnách** byli pracovníci ve věku 30 - 50 let, kterých bylo celkem 2051 (tj. 51%). Celkem 1327 zaměstnanců (33%) tvořilo druhou nejsilnější věkovou skupinu nad 50 let a zaměstnanci ve věku 18 - 30 let byli nejméně zastoupenou věkovou skupinou s počtem 657 zaměstnanců (16%). Oproti roku 1998 se o plných 5% zvýšila skupina zaměstnanců ve věku nad 50 let, a to na úkor mladších věkových skupin.

Mírně odlišné proporce můžeme zaznamenat ve skupině specializovaných knihoven. Zde se objemově vyrovnaly dvě hlavní skupiny: mírně dominantní složkou byla věková skupina 30 - 50 let (42%) a zaměstnanci ve věku nad 50 let tvořili celkem 39%, což je o 6% více než ve veřejných knihovnách. Nejmladší věková skupina 18 - 30 let byla zastoupena 18%. Pozitivním trendem byl nárůst věkové skupiny nejmladších zaměstnanců o 4% oproti stavu z roku 1998.

Věkovou skladbu zaměstnanců knihoven, jak ji ukázaly výsledky průzkumu, nelze považovat za příznivou. Zejména je nepříznivý poměr mezi zaměstnanci v nejmladší sledované skupině 18 - 30 let a skupině blížící se věku odchodu do důchodu (50 - 60 let), který činí v celostátním měřítku hodnotu 0,59 a je ve skupině veřejných i specializovaných knihoven shodný. Tento poměr je v síti veřejných knihoven nejméně příznivý v městských knihovnách s počtem obyvatel do 5 tis., kde dosahuje hodnoty pouhých 0,29, a v městských knihovnách s počtem 5-20000 obyvatel s hodnotou 0,36. Oproti roku 1998 došlo k výraznému omlazení kádrů pracovníků v krajských knihovnách z poměru 0,45 na hodnotu 0,74.

Ze skupiny specializovaných knihoven mají nepříznivý poměr mezi nejmladší a nejstarší věkovou skupinou lékařské knihovny (0,25), knihovny z oblasti výzkumu (0,33) a ústřední specializované knihovny (0,42). Pozitivní trend můžeme zaznamenat v muzejních knihovnách (0,66) a zejména ve vysokoškolských knihovnách (0,88), které se již v roce 1998 pohybovaly na hodnotě 0,81.

Věkové složení pracovníků knihoven												Poměr skupin 18-30 a 50-60
Druh knihovny	18-30 let		30-40 let		40-50 let		50-60 let		60+ let		Celkem	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Obec. knih.	16	8	42	21	84	43	39	20	15	8	196	0,41
MK do 5000	24	9	65	24	88	33	84	31	8	3	269	0,29
MK 5-20000	79	10	169	22	270	35	219	29	24	3	761	0,36
MK 20-100000	163	17	226	23	305	31	257	26	30	3	981	0,63
MK nad 100000	65	19	76	23	84	25	96	29	13	4	334	0,68
Krajské	310	21	273	18	369	25	422	28	120	8	1494	0,74
Veř. knih. celkem	657	16	851	21	1200	30	1117	28	210	5	4035	0,59
Ústřední specializované knihovny	52	15	46	14	77	23	125	37	37	11	337	0,42
Vysokoškolské	166	24	105	15	183	27	188	27	42	6	684	0,88
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	14	12	14	12	37	32	42	37	7	6	114	0,33
Lékařské	13	10	26	20	32	25	52	41	5	4	128	0,25
Muzejní	25	18	31	22	39	28	38	27	8	6	141	0,66
Vojenské	2	14	5	36	3	21	4	29	0	0	14	0,50
Školní	4	10	17	40	6	14	6	14	9	21	42	0,67
Ostatní	17	14	19	15	33	27	43	35	12	10	124	0,40
Spec. knih. celkem	293	18	263	17	410	26	498	31	120	8	1584	0,59
Celkem	950	17	1114	20	1610	29	1615	29	330	6	5619	0,59

3.2 Kvalifikační skladba pracovníků knihoven

Srovnání dat z průzkumu z roku 1998 umožňuje sledovat v delším časovém horizontu proporce mezi odbornými pracovníky knihoven (knihovníky), technickou hospodářskými pracovníky (THP) a ostatními pracovníky, **Příloha, graf č. 7**. V posledních patnácti letech výrazně poklesl počet ostatních pracovníků, respektive poklesl počet pracovníků, kteří působili v knihovnách bez kvalifikace a byli zařazeni do dělnických profesí. Zatímco podíl ostatních pracovníků činil v roce 1990 hodnotu 18,7%, v roce 2004 to bylo již pouze 4,3%. V souvislosti s tím současně vzrostl podíl knihovníků z 77,8% v roce 1990 na 84% v letech 2003 a 2004. Obdobným způsobem stoupl podíl THP z 3,5% v roce 1990 na 11,7% v roce 2004. Uvedené trendy signalizují, že se zkvalitňuje kvalifikační struktura pracovníků knihoven.

	Knihovníci		THP		Ostatní		Celkem	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
1990	540	77,8	24	3,5	130	18,7	694	100
1996	704	78,6	66	7,4	126	14,0	896	100
1998	836	78,3	94	8,8	137	12,8	1067	100
2003	1483	84,0	200	11,3	82	4,6	1765	100
2004	1457	84,0	203	11,7	75	4,3	1736	100

Otázku kvalifikační skladby zodpovědělo 593 (téměř 100%) z celku veřejných knihoven a 310 (téměř 100%) ze souboru specializovaných knihoven. Kvalifikační skladba byla uvedena u celkem 4049 pracovníků veřejných a u 1556 pracovníků specializovaných knihoven, **Příloha graf č. 8-10**. V celku veřejných knihoven mělo největší procento odborných

pracovníků – knihovníků ukončeno **středoškolské vzdělání** knihovnického typu (střední nebo vyšší odborné) – 43% (v r. 1998 46,5%). Druhou nejčastěji zastoupenou skupinou byli pracovníci se středním vzděláním neknihovnického zaměření (ÚSV, ÚSO, VOŠ). Tito pracovníci tvořili ve veřejných knihovnách podíl 35% (v r. 1998 30,6%). Vysokoškolsky vzdělaných pracovníků (bakalářské a magisterské studium) bylo v získaném souboru celkem 20% (v r. 1998 18,4%), z toho 10% (v r. 1998 12,5%) s vysokou školou knihovnického a jen 10% (v r. 1998 5,9%) s vysokou školou neknihovnického zaměření. Celkovou kvalifikační skladbu doplňovali pracovníci se základním vzděláním. V souboru veřejných knihoven tvořili podíl 2% (v r. 1999 4,5%). V oblasti veřejných knihoven můžeme oproti roku 1998 zaznamenat celkový trend snižování

podílu pracovníků s knihovnickým vzděláním a současně i mírné zlepšení vzdělanostní struktury, tj. nárůst podílu pracovníků s vysokoškolským vzděláním a pokles podílu pracovníků se základním vzděláním.

U specializovaných knihoven byla kvalifikační skladba odlišná, ale podstatným zjištěním je, že vzájemné proporce zůstaly od roku 1998 téměř beze změny. Nejvíce odborných pracovníků - knihovníků mělo rovněž středoškolské vzdělání knihovnického (35%, v r. 1998 32,8%) a neknihovnického (26%, stejně jako v r. 1998) zaměření. Na rozdíl od sítě veřejných knihoven zde však pracoval vysoký podíl pracovníků s vysokoškolským vzděláním neknihovnického typu (21%, stejně jako v r. 1998) i vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných knihovníků (16%, stejně jako v r. 1998). Vyplývá to z oborového zaměření těchto knihoven, a z toho vyplývajících nároků na oborové znalosti.

Zatím stále velmi malý podíl tvoří absolventi novějších typů studia, jakými jsou vyšší odborné školy a bakalářské stupně vysokých škol. Ve skupině veřejných knihoven se podíl absolventů těchto škol pohybuje do 1%, ve specializovaných knihovnách nalézají vyšší uplatnění absolventi vyšších odborných škol knihovnického zaměření.

1. část

Druh knihovny	Počet odpovědí	ZŠ		SŠ knih.		SŠ neknih.		VŠ knih.		VŠ neknih.		Celkem	
		Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Obec. knih.	183	3	1	82	41	102	51	4	2	10	5	201	100
MK do 5000	181	5	2	134	50	114	42	3	1	14	5	270	100
MK 5-20000	162	14	2	414	54	265	35	40	5	29	4	762	100
MK 20-100000	49	24	2	486	49	340	34	94	9	47	5	991	100
MK nad 100000	4	5	2	164	49	94	28	34	10	35	11	332	100
Krajské	14	30	2	464	31	496	33	245	16	258	17	1493	100
Veřejné knih.	593	81	2	1744	43	1411	35	420	10	393	10	4049	100
Ústř. odb. knih.	6	7	2	92	28	97	29	61	18	73	22	330	100
Vysokoškolské	61	4	1	258	39	158	24	107	16	140	21	667	100
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	2	2	38	34	22	20	16	14	34	30	112	100
Lékařské	61	3	2	61	47	35	27	19	15	11	9	129	100
Muzejní	64	1	1	46	33	45	32	25	18	24	17	141	100
Vojenské	13	0	0	5	36	9	64	0	0	0	0	14	100
Školní	29	0	0	8	19	19	45	6	14	9	21	42	100
Ostatní	34	0	0	42	35	19	16	18	15	42	35	121	100
Spec. knih.	310	17	1	550	35	404	26	252	16	333	21	1556	100
Celkem	903	98	2	2294	41	1815	32	672	12	726	13	5605	100

2. část

Druh knihovny	Vyšší-k		Vyšší-n		Bak-k		Bak-n		Ccelkem	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Obec. knih.	4	2	6	3	1	0	3	1	201	100
MK do 5000	6	2	3	1	0	0	2	1	270	100
MK 5-20000	19	2	6	1	3	0	4	1	762	100
MK 20-100000	10	1	4	0	25	3	11	1	991	100
MK nad 100000	1	0	0	0	9	3	1	0	332	100
Krajské	16	1	10	1	18	1	10	1	1493	100
VK celkem	56	1	29	1	56	1	31	1	4049	100
Ústřední specializované knihovny	4	1	5	2	7	2	0	0	330	100
Vysokoškolské	33	5	5	1	16	2	9	1	667	100
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	6	5	1	1	0	0	1	1	112	100
Lékařské	7	5	1	1	1	1	0	0	129	100
Muzejní	5	4	1	1	4	3	3	2	141	100
Vojenské	2	14	0	0	0	0	0	0	14	100
Školní	1	2	3	7	1	2	0	0	42	100
Ostatní	11	9	0	0	1	1	1	1	121	100
Spec.celkem	69	4	16	1	30	2	14	1	1556	100
Celkem	125	2	45	1	86	2	45	1	5605	100

3.3 Odborní knihovničtí pracovníci s více než desetiletou praxí

	% pracovníků pracujících 10 let
Obec. knih.	57
MK do 5000	62
MK 5-20000	62
MK 20-100000	58
MK nad 100000	47
Krajské	46
Veřejné knihovny celkem	53

	% pracovníků pracujících 10 let
Ústřední specializované knihovny	47
Vysokoškolské	35
Výzkum, AVČR	43
Lékařské	52
Muzejní	50
Vojenské	43
Školní	19
Ostatní	53
Specializované knihovny celkem	42
Knihovny celkem	50

Oproti roku 1998 došlo k podstatné změně v podílu pracovníků s více než desetiletou praxí, **Příloha, graf 11-14**. Celostátní průměr této skupiny tvoří 50%, ale mezi jednotlivými kategoriemi existují podstatné rozdíly. Zatímco v roce 1998 činil podíl knihovníků s více než desetiletou praxí v místních knihovnách a knihovnách v malých městech 80 - 100%, v roce 2004 se tento podíl pohybuje kolem 60%. V krajských a velkých městských knihovnách dosahuje podíl této skupiny 46 - 47% a oproti roku 1998 mírně stoupl (43 - 45%).

Ve skupině specializovaných knihoven mají nejnižší podíl knihovníků s více než desetiletou praxí školní knihovny (19%), vysokoškolské knihovny (35%), knihovny z oblasti výzkumu a vojenské knihovny (43%). V ostatních skupinách knihoven se podíl pracovníků s delší než

desetiletou praxí pohybuje kolem celostátního průměru 50%. Ve skupině specializovaných knihoven lze u srovnatelných skupin zaznamenat mírný nárůst podílů knihovníků s více než desetiletou praxí.

3.4 Zastoupení dle pohlaví

Z hlediska zastoupení podle pohlaví naprosto převažovaly v knihovnách ženy, muži tvořili v průměru 9% a jejich podíl se oproti roku 1998 zvýšil o 1,6%, **Příloha graf č. 15-17**. Ve veřejných knihovnách **muži tvořili v průměru 7,2% (v r. 1998 6,3%)**. Největší podíl mužů vykázaly krajské knihovny, kde jejich zastoupení dosáhlo hodnoty 12,6% (v r. 1998 11,7%). V místních a malých městských knihovnách se pohybuje podíl mužů v rozmezí 1,5 až 1,9%.

V některých typech specializovaných knihoven je feminizace o něco nižší (muži tvořili podíl 10,4%), ale zaznamenáváme zde i výrazné posuny. Například v ústředních specializovaných knihovnách je podíl mužů 17,2% (v r. 1998 13,1%), v knihovnách z oblasti výzkumu a AV ČR naopak podíl mužů poklesl na 7% (v r. 1998 13,6%). Největší pokles podílu mužů zaznamenáváme v lékařských knihovnách: z 18,8% v roce 1998 na 3,9% v roce 2004. Zvýšení podílu mužů lze naopak zaznamenat u vysokoškolských knihoven - růst z 8% v roce 1998 na 14,6% v roce 2004.

4. ÚROVEŇ DOVEDNOSTÍ A ZNALOSTÍ PRACOVNÍKU KNIHOVEN PŘI VYUŽÍVÁNÍ POČÍTAČOVÉHO SOFTWARE

V průzkumu bylo zjišťováno (otázka č. 8), jaké procento pracovníků knihoven je schopno rutinně pracovat s jednotlivými typy počítačového softwaru. Jednalo se o :

- automatizovaný knihovní systém
- některý druh textového editoru
- některý druh tabulkového editoru
- některý druh grafického editoru
- prezentační program, např. PowerPoint
- internet pro vyhledávání informací
- elektronickou poštu (e-mail)
- editor pro vytváření webových stránek
- rešerše v databázových centrech
- program pro tvorbu databází, např. Access
- operační systém (např. Novell, Unix, Windows NT, Linux apod.)

Zajímalo nás, kolik procent knihovníků v knihovnách určitého typu určitý počítačový software ovládá a pro svou práci běžně využívá. Pro zjednodušení jsme vytvořili 4 kategorie:

1. kategorie zachycuje ty knihovny, kde příslušný software dosud knihovníci neovládají
2. kategorie zachycuje knihovny, kde příslušný software rutinně používá do 50% knihovníků
3. kategorie jsou knihovny, kde software používá 50 - 90% knihovníků

4. kategorie zachycuje knihovny, kde si příslušný software osvojili již všichni knihovníci.

4.1 Automatizovaný knihovní systém, Příloha graf č. 18-19

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50%	50-90%	90-100%	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	38	2	7	136	37%	79%
MK do 5000	181	15	0	13	153	55%	92%
MK 5-20000	162	0	4	20	138	82%	100%
MK 20-100000	49	0	1	21	27	90%	100%
MK nad 100000	4	0	1	3	0	67%	100%
Krajské	14	0	0	11	3	100%	100%
Veřejné knihovny	593	53	8	75	457	64%	91%
Ústřední specializované knihovny	6	0	3	1	2	80%	100%
Vysokoškolské	61	4	2	6	49	94%	93%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	1	1	7	33	100%	98%
Lékařské	62	20	0	4	38	82%	68%
Muzejní	72	10	1	6	55		86%
Vojenské	11	6	0	1	4		45%
Školní	29	6	1	4	18		79%
Ostatní	34	7	0	2	25	100%	79%
Specializované knihovny	317	54	8	31	224	94%	83%
Celkem	910	107	16	106	681	69%	88%

Krajské knihovny (14) – údaj v závorce obsahuje počet sledovaných knihoven

Automatizovaný knihovní systém je využíván ve všech 14 dotázaných krajských knihovnách (v r. 1998 100%). Z toho 3 knihovny (33,3%) uvedly znalost používání AKS u všech pracovníků, v 11 knihovnách AKS ovládá 50 - 90% knihovníků.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Ve všech 4 knihovnách této velikosti je využíván AKS (v r. 1998 67%). V jedné knihovně jej ovládá do 50% knihovníků, v ostatních třech jej zvládá 50 – 90 % knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

AKS je využíván ve všech knihovnách tohoto typu (v r. 1998 90%), z toho v 27 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, ve 21 knihovnách více než polovina (50-90%) a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

AKS je využíván v 100% knihoven (v r. 1998 82%). V 138 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, ve 20 knihovnách více než polovina a ve 4 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

AKS je využíván v 92% knihoven (v r. 1998 55%), z toho ve 153 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, ve 13 knihovnách více než polovina a v 15 knihovnách není AKS

využíván.

Obecní (místní) knihovny (183)

AKS je používán jen v 79% místních knihoven (v r. 1998 37%). Ve 136 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, v 7 knihovnách více než polovina a ve 2 knihovnách méně než polovina. 38 knihoven uvedlo, že AKS nevyužívá.

(Pro dovednosti v práci s tímto i všemi dalšími typy softwaru **je třeba upozornit, že v posledních dvou kategoriích se jedná o malé knihovny většinou s 1 - 2 pracovníky.**)

Ústřední specializované knihovny (6)

AKS je využíván ve všech knihovnách (v r. 1998 80%), z toho ve 2 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, v 1 knihovně více než polovina a ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Vysokoškolské knihovny (61)

AKS je využíván v 93% knihoven (v r. 1998 94%), z toho v 49 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, v 6 knihovnách více než polovina a ve 2 knihovnách méně než polovina knihovníků. Ve 4 knihovnách není AKS využíván.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

AKS je využíván v 98% knihoven (v r. 1998 100%), z toho v 33 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, v 7 knihovnách více než polovina a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků. 1 knihovna uvedla, že AKS nevyužívá.

Lékařské knihovny (62)

AKS je využíván v 68% knihoven (v r. 1998 82%), z toho v 38 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, ve 4 knihovnách více než polovina. 20 knihoven uvedlo, že AKS nevyužívá.

Muzejní knihovny (72)

AKS je využíván v 86% knihoven, z toho v 55 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, v 6 knihovnách více než polovina a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků. 10 knihoven uvedlo, že AKS nevyužívá.

Vojenské knihovny (11)

AKS je využíván v 45% knihoven, z toho ve 4 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, v 1 knihovně více než polovina. 6 knihoven uvedlo, že AKS nevyužívá.

Školní knihovny (29)

AKS je využíván v 79% knihoven, z toho v 18 knihovnách ovládají AKS všichni knihovníci, ve 4 knihovnách více než polovina a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků. 6 knihoven uvedlo, že AKS nevyužívá.

Shrnutí

Využívání AKS v knihovnách je v současné době samozřejmostí. Schopnost pracovat s AKS má většina pracovníků. Nejdynamičtěji se využití AKS projevilo v menších veřejných knihovnách, kde došlo až ke 100% nárůstu v jeho užití. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože se v roce 2004 průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení, ale je zřejmé, že v této skupině byla úroveň využívání AKS již v roce 1998 na velmi vysoké úrovni.

4.2 Textový editor, Příloha graf č. 20-21

Krajské knihovny (14)

Textový editor je využíván ve všech krajských knihovnách (v r. 1998 100%), z toho ve 3 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v 11 knihovnách jej profesionálně zvládá 50 - 90% knihovníků.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Ve všech 4 knihovnách je využíván textový editor (v r. 1998 67%). V 1 velké městské knihovně ovládají textový editor všichni knihovníci. Ve dvou knihovnách ho profesionálně zvládá 50-90% knihovníků a v 1 méně než polovina knihovníků.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	21	3	6	153	33%	89%
MK do 5000	181	11	0	17	153	49%	94%
MK 5-20000	162	4	6	43	109	71%	98%
MK 20-100000	49	0	0	24	25	90%	100%
MK nad 100000	4	0	1	2	1	67%	100%
Krajské	14	0	0	11	3	100%	100%
Veřejné knihovny	593	36	10	103	444	58%	94%
Ústřední specializované knihovny	6	0	0	0	6	100%	100%
Vysokoškolské	61	1	0	11	49	94%	98%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	0	0	6	36	100%	100%
Lékařské	62	8	0	3	51	88%	87%
Muzejní	72	5	1	4	62		93%
Vojenské	11	1	0	1	9		91%
Školní	29	1	2	3	23		97%
Ostatní	34	4	0	3	27	100%	88%
Specializované knihovny	317	20	3	31	263	96%	94%
Celkem	910	56	13	134	707	64%	94%

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Textový editor je využíván ve všech městských knihovnách této kategorie (v r. 1998 90%), z toho v 25 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci a ve 24 knihovnách více než polovina.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

Textový editor využívá 98% knihoven této skupiny (v r. 1998 71%), z toho ve 109 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, ve 43 knihovnách více než polovina a v 6 knihovnách méně než polovina knihovníků. Ve 4 knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

94% městských knihoven této skupiny využívá textový editor (v r. 1998 49%), z toho ve 153 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v 17 knihovnách více než polovina. V 11 knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Obecní (místní) knihovny (183)

89% obecních knihoven využívá textový editor (v r. 1998 33%), z toho ve 153 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v 6 knihovnách více než polovina a ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků. V 21 knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Ústřední specializované knihovny (6)

Textový editor je využíván ve všech ústředních specializovaných knihovnách (v r. 1998 100%) a ovládají ho všichni knihovníci.

Vysokoškolské knihovny (61)

Textový editor využívá 98% knihoven této skupiny (v r. 1998 94%), z toho ve 49 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, v 11 knihovnách více než polovina. 1 knihovna uvedla, že s textovým editorem nepracuje.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

Textový editor je využíván ve všech knihovnách této kategorie (v r. 1998 100%), z toho v 36 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci a v 6 knihovnách více než polovina.

Lékařské knihovny (62)

Textový editor využívá 87% knihoven této skupiny (v r. 1998 88%), z toho v 51 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, ve 3 knihovnách více než polovina. V 8 knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Muzejní knihovny (72)

Textový editor využívá 93% knihoven této skupiny, z toho v 62 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, ve 4 knihovnách více než polovina a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků. Ve 5 knihovnách se s textovým editorem nepracuje.

Vojenské knihovny (11)

Textový editor využívá 91% knihoven této skupiny, z toho v 9 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, v 1 knihovně více než polovina. V 1 knihovně se s textovým editorem nepracuje.

Školní knihovny (29)

Textový editor využívá 97% knihoven této skupiny, z toho ve 23 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, ve 3 knihovnách více než polovina a ve 2 knihovnách méně než polovina knihovníků. V 1 knihovně se s textovým editorem nepracuje.

Shrnutí

Využívání textového editoru v knihovnách je v současné době samozřejmostí. Schopnost pracovat s textovým editorem má většina pracovníků. Nejdynamičtěji se jeho využití projevilo v menších veřejných knihovnách do 5000 obyvatel, kde došlo až ke 100% nárůstu v jeho užití. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení, ale je zřejmé, že v této skupině byla úroveň využívání textového editoru již v roce 1998 na velmi vysoké úrovni.

4.3 Tabulkový editor, Příloha graf č. 22-23

Krajské knihovny (14)

Tabulkový editor je používán ve všech knihovnách (v r. 1998 100%). V 1 knihovně ho ovládají všichni knihovníci, ve 4 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 9 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Tabulkový editor je používán ve všech knihovnách (v r. 1998 67%). V 1 knihovně ho ovládají všichni knihovníci, v 1 knihovně ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 2 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	72	6	15	90	8%	61%
MK do 5000	181	61	6	33	81	12%	66%
MK 5-20000	162	21	35	76	30	27%	87%
MK 20-100000	49	0	21	27	1	70%	100%
MK nad 100000	4	0	2	1	1	67%	100%
Krajské	14	0	9	4	1	100%	100%
Veřejné knihovny	593	154	79	156	204	27%	74%
Ústřední specializované knihovny	6	0	1	5	0	100%	100%
Vysokoškolské	61	3	19	23	16	86%	95%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	5	1	10	26	56%	88%
Lékařské	62	24	2	8	28	71%	61%
Muzejní	72	30	3	10	29		58%
Vojenské	11	2	0	1	8		82%
Školní	29	9	2	4	14		69%
Ostatní	34	9	4	4	17	60%	74%
Specializované knihovny	317	82	32	65	138	73%	74%
Celkem	910	236	111	221	342	35%	74%

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Tabulkový editor je používán ve všech knihovnách (v r. 1998 70%). V 1 knihovně ho ovládají všichni knihovníci, ve 27 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 21 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

Tabulkový editor je používán v 87% knihoven této kategorie (v r. 1998 27%). Ve 30 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 76 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 35 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 21 knihovnách této skupiny se tabulkový editor nepoužívá.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

Tabulkový editor je používán v 66% knihoven této kategorie (v r. 1998 12%). V 81 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 33 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 6 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 61 knihovnách této skupiny se

tabulkový editor nepoužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

Tabulkový editor je používán v 61% knihoven této kategorie (v r. 1998 8%). V 90 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 15 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 6 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 72 knihovnách této skupiny se tabulkový editor nepoužívá.

Ústřední specializované knihovny (6)

Tabulkový editor je využíván ve všech ústředních specializovaných knihovnách (v r. 1998 100%). V 5 knihovnách ho knihovníci ovládají v rozsahu 50 – 90% a v 1 knihovně je jeho znalost na úrovni 50% knihovníků.

Vysokoškolské knihovny (61)

Tabulkový editor je používán v 95% knihoven této kategorie (86% v r. 1998). V 16 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 23 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 19 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. Ve 3 knihovnách této skupiny se tabulkový editor nepoužívá.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

Tabulkový editor je používán v 88% knihoven této kategorie (56% v r. 1998). V 26 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 10 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 1 knihovně se jeho znalost pohybuje do 50%. V 5 knihovnách této skupiny se tabulkový editor nepoužívá.

Lékařské knihovny (62)

Tabulkový editor je používán v 61% knihoven této kategorie (v r. 1998 71%). V 28 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 8 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 2 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 24 knihovnách této skupiny se tabulkový editor nepoužívá.

Muzejní knihovny (72)

Tabulkový editor využívá 58% knihoven této skupiny, z toho v 29 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, v 10 knihovnách více než polovina a ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků. Ve 30 knihovnách se s tabulkovým editorem nepracuje.

Vojenské knihovny (11)

Tabulkový editor využívá 82% knihoven této skupiny, z toho v 8 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, v 1 knihovně více než polovina. Ve 2 knihovnách se s tabulkovým editorem nepracuje.

Školní knihovny (29)

Tabulkový editor využívá 69% knihoven této skupiny, z toho v 14 knihovnách pracují s tímto softwarem všichni knihovníci, ve 4 knihovnách více než polovina a ve 2 knihovnách méně než polovina knihovníků. V 9 knihovnách se s tabulkovým editorem nepracuje.

Shrnutí

Využívání tabulkového editoru se ve všech sledovaných knihovnách pohybuje v rozmezí od 60 do 100%. Schopnost pracovat s tabulkovým editorem má v knihovnách přibližně polovina pracovníků. Nejdynamičtěji se jeho využití projevilo v menší menších veřejných

knihovnách do 5000 obyvatel, kde došlo k nárůstu v jeho užití o 300 až 700%. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení, ale je zřejmé, že v této skupině byla úroveň využívání tabulkového editoru již v roce 1998 na velmi vysoké úrovni.

4.4 Grafický editor, Příloha graf č. 24-25

Krajské knihovny (14)

Grafický editor je používán ve všech krajských knihovnách. Ve těchto knihovnách ho zvládá do 50% knihovníků.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	154	2	8	19	3%	16%
MK do 5000	181	140	6	18	17	7%	23%
MK 5-20000	162	91	38	27	6	18%	44%
MK 20-100000	49	7	37	5	0	60%	86%
MK nad 100000	4	0	4	0	0	33%	100%
Krajské	14	0	14	0	0	100%	100%
Veřejné knihovny	593	392	101	58	42	19%	34%
Ústřední specializované knihovny	6	0	6	0	0	60%	100%
Vysokoškolské	61	21	30	9	1	56%	66%
Knih. z oblasti výzkumu	42	27	4	4	7	28%	36%
Lékařské	62	47	7	4	4	47%	24%
Muzejní	72	54	6	4	8	0%	25%
Vojenské	11	8	0	1	2	0%	27%
Školní	29	16	2	5	6	0%	45%
Ostatní	34	27	6	0	1	40%	21%
Specializované knihovny	317	200	61	27	29	45%	37%
Celkem	910	592	162	85	71	23%	35%

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Grafický editor je používán ve všech velkých městských knihovnách a zvládá ho méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Grafický editor je používán v 86% knihoven této velikosti (v roce 1998 to bylo 60%). V 5 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 37 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%, v 7 knihovnách není grafický editor využíván.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

Grafický editor je používán ve 44% knihoven této kategorie (v roce 1998 to bylo pouze 18%). V 6 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 27 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 38 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 91 knihovnách této skupiny se grafický editor nepoužívá.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

Grafický editor je používán v 23% knihoven této kategorie (v roce 1998 to bylo pouze 7%).

V 17 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 18 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 6 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. 140 knihoven této skupiny grafický editor nepoužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

Grafický editor je používán ve 16% knihoven této kategorie (v roce 1998 to byly pouze 3%). V 19 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 8 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 2 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. Ve 154 knihovnách této skupiny se grafický editor nepoužívá.

Ústřední specializované knihovny (6)

Grafický editor je používán ve všech ústředních specializovaných knihovnách (v roce 1998 to bylo pouze 60%) a zvládá ho méně než polovina knihovníků.

Vysokoškolské knihovny (61)

Grafický editor je používán v 66% knihoven této kategorie (v roce 1998 to bylo 56%). V 1 knihovně ho ovládají všichni knihovníci, v 9 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 30 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. 21 knihoven této skupiny grafický editor nepoužívá.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

Grafický editor je používán v 36% knihoven této kategorie (v roce 1998 to bylo 28%). V 7 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, ve 4 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 4 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. Ve 27 knihovnách této skupiny se grafický editor nepoužívá.

Lékařské knihovny (62)

Grafický editor je používán v 24% knihoven této kategorie. Ve 4 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, ve 4 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 7 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. Ve 47 knihovnách této skupiny se grafický editor nepoužívá.

Muzejní knihovny (72)

Grafický editor je používán v 25% knihoven této kategorie. V 8 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, ve 4 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 6 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 54 knihovnách této skupiny se grafický editor nepoužívá.

Vojenské knihovny (11)

Grafický editor je používán v 27% knihoven této kategorie. Ve 2 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 1 knihovně ho zvládá 50 – 90% knihovníků. V 8 knihovnách této skupiny se grafický editor nepoužívá.

Školní knihovny (29)

Grafický editor je používán v 45% knihoven této kategorie. V 6 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 5 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 2 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 16 knihovnách této skupiny se grafický editor nepoužívá.

Shrnutí

Využívání grafického editoru je ve všech sledovaných knihovnách podstatně nižší a pohybuje se v průměru kolem 30%. Schopnost pracovat s grafickým editorem je spíše výběrová a týká se omezeného počtu pracovníků. Nejdynamičtěji se jeho využití projevilo v

menších veřejných knihovnách do 5000 obyvatel, kde se v roce 1998 grafický editor téměř nepoužíval. Došlo k nárůstu v jeho užití o 300 až 700%. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení. Míra využití grafické editoru se v této skupině pohybuje zhruba na stejné úrovni jako v roce 1998.

4.5 Prezenční program, Příloha graf č. 26

Krajské knihovny (14)

Prezenční program je používán ve všech krajských knihovnách. Ve 2 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 12 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití
						2004
Obec. knih.	183	141	6	7	29	23
MK do 5000	181	129	8	20	24	29
MK 5-20000	162	79	48	31	4	51
MK 20-100000	49	2	44	3	0	96
MK nad 100000	4	0	4	0	0	100
Krajské	14	0	12	2	0	100
Veřejné knihovny	593	351	122	63	57	41
Ústřední specializované knihovny	6	0	5	1	0	100
Vysokoškolské	61	16	36	5	4	74
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	20	7	7	8	52
Lékařské	62	41	6	6	9	34
Muzejní	72	52	5	4	11	28
Vojenské	11	8	0	1	2	27
Školní	29	16	2	5	6	45
Ostatní	34	23	8	1	2	32
Specializované knihovny	317	176	69	30	42	44
Celkem	910	527	191	93	99	42

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Prezenční program je používán ve všech velkých městských knihovnách a zvládá ho méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Prezenční program je používán v 96% knihoven této velikosti. Ve 3 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 44 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%, ve 2 knihovnách není prezenční program využíván.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

Prezenční program je používán v 51% knihoven této kategorie. Ve 4 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 31 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 48 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 79 knihovnách této skupiny se prezenční program nepoužívá.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

Prezentační program je používán v 29% knihoven této kategorie. Ve 24 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, ve 20 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 8 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. 129 knihoven této skupiny prezentační program nepoužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

Prezentační program je používán ve 23% knihoven této kategorie. V 29 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 7 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 6 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. Ve 141 knihovnách této skupiny se prezentační program nepoužívá.

Ústřední specializované knihovny (6)

Prezentační program je používán ve všech ústředních specializovaných knihovnách. V 1 knihovně ho knihovníci ovládají v rozsahu 50 – 90% a v 5 knihovnách je jeho znalost na úrovni 50% všech knihovníků.

Vysokoškolské knihovny (61)

Prezentační program je používán v 74% knihoven této kategorie. Ve 4 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 5 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 36 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. 16 knihoven této skupiny prezentační program nepoužívá.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

Prezentační program je používán v 52% knihoven této kategorie. V 8 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 7 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 7 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. Ve 20 knihovnách této skupiny se prezentační program nepoužívá.

Lékařské knihovny (62)

Prezentační program je používán v 34% knihoven této kategorie. V 9 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 6 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 6 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. Ve 41 knihovnách této skupiny se prezentační program nepoužívá.

Muzejní knihovny (72)

Prezentační program je používán v 28% knihoven této kategorie. V 11 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 4 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a v 5 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 52 knihovnách této skupiny se prezentační program nepoužívá.

Vojenské knihovny (11)

Prezentační program je používán v 27% knihoven této kategorie. Ve 2 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 1 knihovně ho zvládá 50 – 90% knihovníků. V 8 knihovnách této skupiny se prezentační program nepoužívá.

Školní knihovny (29)

Prezentační program je používán v 45% knihoven této kategorie. V 6 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 5 knihovnách ho zvládá 50 – 90% knihovníků a ve 2 knihovnách se jeho znalost pohybuje do 50%. V 16 knihovnách této skupiny se prezentační program nepoužívá.

Shrnutí

Využívání prezentačního programu ve všech sledovaných knihovnách je podstatně nižší,

než je tomu například u textového editoru a pohybuje se v průměru kolem 40%. Schopnost pracovat s prezentačním programem je spíše výběrová a týká se omezeného počtu pracovníků. Srovnání se stavem roku 1998 nelze provést, protože tato kategorie nebyla v roce 1998 předmětem sledování.

4.6 Internet, Příloha graf č. 27-28

Krajské knihovny (14)

Internet používají všechny krajské knihovny (v r. 1998 100%). V 5 knihovnách ovládají práci s ním všichni knihovníci, v 9 knihovnách více než polovina.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Internet používají všechny knihovny této skupiny (v r. 1998 67%). Ve 2 velkých městských knihovnách ovládají internet všichni knihovníci, v 1 knihovně více než polovina a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	22	3	6	152	18%	88%
MK do 5000	181	2	0	8	171	28%	99%
MK 5-20000	162	1	3	23	135	49%	99%
MK 20-100000	49	0	1	11	37	90%	100%
MK nad 100000	4	0	1	1	2	67%	100%
Krajské	14	0	0	9	5	100%	100%
Veřejné knihovny	593	25	8	58	502	42%	96%
Ústřední specializované knihovny	6	0	0	0	6	100%	100%
Vysokoškolské	61	2	0	4	55	97%	97%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	0	0	3	39	100%	100%
Lékařské	62	8	0	5	49	82%	87%
Muzejní	72	9	1	4	58	0%	88%
Vojenské	11	5	0	1	5	0%	55%
Školní	29	2	2	2	23	0%	93%
Ostatní	34	4	0	1	29	100%	88%
Specializované knihovny	317	30	3	20	264	96%	91%
Celkem	910	55	11	78	766	51%	94%

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Internet je využíván ve všech knihovnách této kategorie (v r. 1998 90%), z toho v 37 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v 11 knihovnách více než polovina a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

V této skupině využívají internet v 99% knihoven (v r. 1998 49%). Ve 135 knihovnách jej ovládá 100% knihovníků, v 23 knihovnách více než polovina a ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků. 1 knihovna internet nepoužívá.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

V této skupině využívají internet v 99% knihoven (v r. 1998 28%). Ve 171 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, v 8 více než polovina a ve 2 knihovnách se internet nepoužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

V této skupině využívají internet v 88% knihoven (v r. 1998 18%). Z toho ve 152 knihovnách jej ovládá 100% knihovníků, v 6 více než polovina a ve 3 méně než polovina. V 22 knihovnách této skupiny není internet využíván.

Ústřední specializované knihovny (6)

Internet používají všechny ústřední specializované knihovny (v r. 1998 100%) a ve všech ho ovládají všichni knihovníci.

Vysokoškolské knihovny (61)

V této skupině využívá internet 97% knihoven (stejná úroveň jako v r. 1998). V 55 knihovnách jej ovládá 100% knihovníků, ve 4 knihovnách více než polovina. 2 knihovny internet nepoužívají.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

Internet používají všechny knihovny této kategorie (stejná úroveň jako v r. 1998). V 39 knihovnách jej ovládají všichni knihovníci, ve 3 knihovnách více než polovina.

Lékařské knihovny (62)

V této skupině využívá internet v 87% knihoven (82% v r. 1998). Ve 49 knihovnách jej ovládá 100% knihovníků, v 5 knihovnách více než polovina. 8 knihoven internet nepoužívá.

Muzejní knihovny (72)

V této skupině využívá internet 88% knihoven. V 58 knihovnách jej ovládá 100% knihovníků, ve 4 knihovnách více než polovina, v 1 knihovně méně než polovina knihovníků. 9 knihoven internet nepoužívá.

Vojenské knihovny (11)

V této skupině využívá internet v 55% knihoven. V 5 knihovnách jej ovládá 100% knihovníků, v 1 knihovně více než polovina. 5 knihoven internet nepoužívá.

Školní knihovny (29)

V této skupině využívá internet v 93% knihoven. Ve 23 knihovnách jej ovládá 100% knihovníků, ve 2 knihovnách více než polovina, ve 2 knihovnách méně než polovina knihovníků. 2 knihovny internet nepoužívají.

Shrnutí

Využívání internetu v knihovnách je v současné době samozřejmostí a blíží se s výjimkou skupiny vojenských knihoven k hodnotě 100%. Schopnost pracovat s internetem má většina pracovníků. Nejdynamičtěji se jeho využití projevilo v menších veřejných knihovnách do 5000 obyvatel, kde došlo až ke 400% nárůstu v jeho užití. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení, ale je zřejmé, že v této skupině byla úroveň využívání internetu již v roce 1998 na velmi vysoké úrovni.

4.7 Elektronická pošta, Příloha graf č. 29-30

Krajské knihovny (14)

Elektronickou poštu používají stejně jako v roce 1998 všechny krajské knihovny (v r. 1998 100%) a ve všech tento software ovládají všichni knihovníci.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Elektronickou poštu používají všechny knihovny této skupiny (v r. 1998 67%). Ve 2 velkých městských knihovnách ovládají e-mail všichni knihovníci a ve 2 knihovnách více než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Městské knihovny této velikosti využívají elektronickou poštu všechny (v r. 1998 80%), z toho v 37 knihovnách ji ovládají všichni knihovníci, v 11 knihovnách více než polovina a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	26	3	6	148	16%	86%
MK do 5000	181	3	0	14	164	22%	98%
MK 5-20000	162	3	3	25	131	46%	98%
MK 20-100000	49	0	1	11	37	80%	100%
MK nad 100000	4	0	0	2	2	67%	100%
Krajské	14	0	0	7	7	100%	100%
Věřejné knihovny	593	32	7	65	489	39%	95%
Ústřední specializované knihovny	6	0	0	0	6	100%	100%
Vysokoškolské	61	1	0	4	56	97%	98%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	0	0	4	38	100%	100%
Lékařské	62	8	0	2	52	82%	87%
Muzejní	72	8	1	5	58	0%	89%
Vojenské	11	6	0	1	4	0%	45%
Školní	29	2	3	0	24	0%	93%
Ostatní	34	3	0	0	31	90%	91%
Specializované knihovny	317	28	4	16	269	95%	91%
Celkem	910	60	11	81	758	48%	93%

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

V této skupině využívají elektronickou poštu v 98% knihoven (v r. 1998 46%). Ve 131 knihovnách ovládá tento software 100% knihovníků, v 25 knihovnách více než polovina a ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků. 3 knihovny elektronickou poštu nepoužívají.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

V této skupině využívá elektronickou poštu v 98% knihoven (v r. 1998 22%). Ve 164 knihovnách jí ovládají všichni knihovníci, ve 14 více než polovina a ve 3 knihovnách se elektronická pošta nepoužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

V této skupině využívá elektronickou poštu 86% knihoven (v r. 1998 16%). Z toho ve 148

knihovnách ovládá tento software 100% knihovníků, v 6 více než polovina a ve 3 méně než polovina. Ve 26 knihovnách této skupiny není elektronická pošta využívána.

Ústřední specializované knihovny (6)

Elektronickou poštu používají stejně jako v roce 1998 všechny ústřední specializované knihovny a ve všech jí ovládají všichni knihovníci.

Vysokoškolské knihovny (61)

V této skupině využívá elektronickou poštu 98% knihoven (v r. 1998 97%). V 56 knihovnách ovládá tento software 100% knihovníků, ve 4 knihovnách více než polovina. 1 knihovna elektronickou poštu nepoužívá.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

Elektronickou poštu používají všechny knihovny této kategorie (stejná úroveň jako v r. 1998). V 38 knihovnách tento software ovládají všichni knihovníci, ve 4 knihovnách více než polovina.

Lékařské knihovny (62)

V této skupině využívá elektronickou poštu 87% knihoven (82% v r. 1998). V 52 knihovnách ovládá tento software 100% knihovníků, ve 2 knihovnách více než polovina. 8 knihoven elektronickou poštu nepoužívá.

Muzejní knihovny (72)

V této skupině využívá elektronickou poštu 89% knihoven. V 58 knihovnách ovládá tento software 100% knihovníků, v 5 knihovnách více než polovina, v 1 knihovně méně než polovina knihovníků. 8 knihoven elektronickou poštu nepoužívá.

Vojenské knihovny (11)

V této skupině využívá elektronickou poštu 45% knihoven. Ve 4 knihovnách ovládá tento software 100% knihovníků, v 1 knihovně více než polovina. 6 knihoven elektronickou poštu nepoužívá.

Školní knihovny (29)

V této skupině využívají elektronickou poštu v 93% knihoven. Ve 24 knihovnách ovládá tento software 100% knihovníků, ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků. 2 knihovny elektronickou poštu nepoužívají.

Shrnutí

Využívání elektronické pošty v knihovnách je v současné době samozřejmostí a blíží se s výjimkou skupiny vojenských knihoven k hodnotě 100%. Schopnost pracovat s elektronickou poštou má většina pracovníků. Nejdynamičtěji se jeho využití projevilo v menších veřejných knihovnách do 5000 obyvatel, kde došlo až ke 400% nárůstu v jeho užití. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení, ale je zřejmé, že v této skupině byla úroveň využívání elektronické pošty již v roce 1998 na velmi vysoké úrovni.

4.8 Tvorba webových stránek, Příloha graf č. 31-32

Krajské knihovny (14)

Software na zpracování webových stránek je využíván ve všech krajských knihovnách (v r. 1998 100%). Ve všech knihovnách ho ovládá méně než 50% knihovníků.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Software na zpracování webových stránek je využíván ve všech knihovnách této kategorie (v r. 1998 33%). Ve všech knihovnách ho ovládá méně než 50% knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Z městských knihoven této velikosti používá editor www 82% knihoven (v r. 1998 40%), z toho ve 40 knihovnách ovládá tento software méně než polovina knihovníků. V 9 knihovnách se editor www nepoužívá.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

V těchto městských knihovnách využívá editor www 38% knihoven (v r. 1998 10%). V 11 knihovnách ho ovládá 50-90% knihovníků a v 51 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. Ve 100 knihovnách se editor www nepoužívá.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	164	6	6	7	1%	10%
MK do 5000	181	154	8	7	12	3%	15%
MK 5-20000	162	100	51	11	0	10%	38%
MK 20-100000	49	9	40	0	0	40%	82%
MK nad 100000	4	0	4	0	0	33%	100%
Krajské	14	0	14	0	0	100%	100%
Veřejné knihovny	593	427	123	24	19	13%	28%
Ústřední specializované knihovny	6	0	6	0	0	60%	100%
Vysokoškolské	61	18	32	9	2	56%	70%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	28	4	7	3	20%	33%
Lékařské	62	53	5	3	1	24%	15%
Muzejní	72	59	5	2	6	0%	18%
Vojenské	11	11	0	0	0	0%	0%
Školní	29	23	1	1	4	0%	21%
Ostatní	34	28	8	0	0	30%	24%
Specializované knihovny	317	220	61	22	16	38%	31%
Celkem	910	647	184	46	35	17%	29%

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

Z této skupiny využívá editor www 15% knihoven (v roce 1998 3%), z toho ve 12 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 7 knihovnách více než polovina knihovníků a v 8 knihovnách méně než 50% knihovníků. 154 knihoven editor www nepoužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

Využívání editoru www uvedlo pouze 10% obecních knihoven (v r. 1998 1%). V 7

knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 6 knihovnách více než 50% a v 6 knihovnách méně než polovina knihovníků. 164 knihoven editor www nepoužívá.

Ústřední specializované knihovny (6)

Software na zpracování webových stránek je využíván ve všech knihovnách této kategorie (v r. 1998 pouze 60%). Ve všech knihovnách ho ovládá méně než 50% knihovníků.

Vysokoškolské knihovny (61)

Z vysokoškolských knihoven používá editor www 70% knihoven (v r. 1998 56%), z toho ve 2 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 9 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 32 knihovnách méně než polovina knihovníků. V 18 knihovnách se editor www nepoužívá.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

V této kategorii používá editor www 33% knihoven (v r. 1998 20%), z toho ve 3 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 7 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 4 knihovnách méně než polovina knihovníků. Ve 28 knihovnách se editor www nepoužívá.

Lékařské knihovny (62)

15% lékařských knihoven používá editor www (v r. 1998 24%), z toho v 1 knihovně ho ovládají všichni knihovníci, ve 3 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a v 5 knihovnách méně než polovina knihovníků. V 53 knihovnách se editor www nepoužívá.

Muzejní knihovny (72)

Pouze 18% muzejních knihoven používá editor www, z toho v 6 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, ve 2 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a v 5 knihovnách méně než polovina knihovníků. V 59 knihovnách se editor www nepoužívá.

Vojenské knihovny (11)

Ve vojenských knihovnách se s editorem www nepracuje.

Školní knihovny (29)

Ze školních knihoven používá editor www 21% knihoven, z toho ve 4 knihovnách ho ovládají všichni knihovníci, v 1 knihovně ovládá tento software více než polovina knihovníků a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků. Ve 23 knihovnách se editor www nepoužívá.

Shrnutí

Využívání editoru webových stránek je ve všech sledovaných knihovnách podstatně nižší a je značně diferencováno podle typu knihovny. V průměru ho využívá 13 – 17% knihoven. Schopnost pracovat s webovým editorem je omezena na poměrně úzký okruh pracovníků. Nejdynamičtěji se jeho využití projevilo v menších veřejných knihovnách do 5000 obyvatel, kde se v roce 1998 grafický editor téměř nepoužíval. Došlo k nárůstu v jeho užití o 300 až 700%. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení. Míra využití editoru webových stránek se v této skupině pohybuje zhruba na stejné úrovni jako v roce 1998.

4.9 Rešerše v databázových centrech, Příloha graf č. 33-34

Krajské knihovny (14)

Rešeršní systémy databázových center využívají všechny krajské knihovny (v r. 1998 100%). Tuto kvalifikaci má ve 3 krajských knihovnách více než polovina knihovníků, v 11 krajských knihovnách méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Rešeršní systémy databázových center využívají všechny velké městské knihovny (v r. 1998 33%). V 1 knihovně tohoto typu ovládá rešerše v databázových centrech více než jedna polovina knihovníků a ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Rešeršní systémy databázových center jsou využívány v 94% v knihovnách této velikosti (v r. 1998 40%). Ve 12 knihovnách tohoto typu ovládá rešerše v databázových centrech více než jedna polovina knihovníků, ve 34 knihovnách méně než polovina knihovníků. 3 knihovny rešeršní systémy databázových center nevyužívají.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

V této skupině využívá rešeršní systémy databázových center 57% knihoven (v r. 1998 14%), z toho:

- v 15 knihovnách je ovládá 100% knihovníků
  - ve 43 knihovnách je ovládá více než 50% knihovníků
  - v 34 knihovnách je ovládá méně než 50% knihovníků
- 70 knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	Do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	141	2	8	32	3%	23%
MK do 5000	181	124	4	22	31	6%	31%
MK 5-20000	162	70	34	43	15	14%	57%
MK 20-100000	49	3	34	12	0	40%	94%
MK nad 100000	4	0	3	1	0	33%	100%
Krajské	14	0	11	3	0	100%	100%
Veřejné knihovny	593	338	88	89	78	17%	43%
Ústřední specializované knihovny	6	0	4	2	0	100%	100%
Vysokoškolské	61	7	24	20	10	78%	89%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	5	4	13	20	72%	88%
Lékařské	62	19	3	4	36	82%	69%
Muzejní	72	33	4	9	26	0%	54%
Vojenské	11	8	0	1	2	0%	27%
Školní	29	13	1	5	10	0%	55%
Ostatní	34	15	3	6	10	80%	56%
Specializované knihovny	317	100	43	60	114	78%	68%
Celkem	910	438	131	149	192	27%	52%

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

Z městských knihoven této skupiny rešeršní systémy databázových center využívá 31% knihoven (v r. 1998 6%), z toho má tuto kvalifikaci:

- ve 31 knihovnách 100% knihovníků
- ve 22 knihovnách více než 50% knihovníků
- ve 4 knihovnách méně než 50% knihovníků.

124 knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

Rešeršní systémy databázových center využívá 23% obecních knihoven (v r. 1998 3%), z toho má tuto kvalifikaci:

- v 32 knihovnách 100% knihovníků
- v 8 knihovnách více než 50% knihovníků
- ve 2 knihovnách méně než 50% knihovníků.

141 knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Ústřední specializované knihovny (6)

Rešeršní systémy databázových center využívají stejně jako v roce 1998 všechny ústřední specializované knihovny. Tuto kvalifikaci má ve 2 knihovnách více než polovina knihovníků, ve 4 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Vysokoškolské knihovny (61)

V této skupině jsou rešeršní systémy databázových center využívány v 89% knihoven (v r. 1998 78%), z toho:

- v 10 knihovnách je ovládá 100% knihovníků
- ve 20 knihovnách je ovládá více než 50% knihovníků
- v 24 knihovnách je ovládá méně než 50% knihovníků.

7 vysokoškolských knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

Rešeršní systémy databázových center využívá 88% knihoven této skupiny (v r. 1998 72%), z toho:

- ve 20 knihovnách je ovládá 100% knihovníků
- ve 13 knihovnách je ovládá více než 50% knihovníků
- ve 4 knihovnách je ovládá méně než 50% knihovníků.

5 knihoven z oblasti výzkumu rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Lékařské knihovny (62)

V 69% lékařských knihoven jsou rešeršní systémy databázových center využívány, z toho:

- v 36 knihovnách je ovládá 100% knihovníků
- ve 4 knihovnách je ovládá více než 50% knihovníků
- ve 3 knihovnách je ovládá méně než 50% knihovníků.

19 lékařských knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Muzejní knihovny (72)

54 % muzejních knihoven využívá rešeršní systémy databázových center:

- v 26 knihovnách je ovládá 100% knihovníků
- v 9 knihovnách je ovládá více než 50% knihovníků

- ve 4 knihovnách je ovládá méně než 50% knihovníků.
- 33 muzejních knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Vojenské knihovny (11)

V této skupině jsou rešeršní systémy databázových center využívány v 27% knihoven, z toho:

- ve 2 knihovnách je ovládá 100% knihovníků
- v 1 knihovně je ovládá více než 50% knihovníků

8 vojenských knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Školní knihovny (29)

V této skupině jsou rešeršní systémy databázových center využívány v 55% knihoven z toho:

- v 10 knihovnách je ovládá 100% knihovníků
- v 5 knihovnách je ovládá více než 50% knihovníků
- v 1 knihovně je ovládá méně než 50% knihovníků

13 školních knihoven rešeršní systémy databázových center nevyužívá.

Shrnutí

Využívání rešerší v databázových centrech je v jednotlivých typech knihoven značně diferencováno. V průměru provádí rešerše 52% pracovníků, ale v malých veřejných knihovnách je to pouze 23%, zatímco ve velkých veřejných a vybraném okruhu specializovaných knihoven se úroveň využívání pohybuje kolem 100% pracovníků. Schopnost zpracovávat rešerše v databázových centrech je zpravidla omezena na poměrně úzký okruh pracovníků. Nejdynamičtěji se využívání databázových center projevilo ve veřejných knihovnách do 20000 obyvatel, kde se v roce 1998 databázová centra téměř nepoužívala. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení. Míra využití databázových center se v této skupině pohybuje zhruba na stejné úrovni jako v roce 1998.

4.10 Program pro tvorbu databází, Příloha graf č. 35

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	% knihoven - využití
						2004
Obec. knih.	183	155	2	8	18	15
MK do 5000	181	144	8	17	12	20
MK 5-20000	162	92	39	27	4	43
MK 20-100000	49	9	36	3	1	82
MK nad 100000	4	1	3	0	0	75
Krajské	14	0	14	0	0	100
Veřejné knihovny	593	401	102	55	35	32
Ústřední specializované knihovny	6	1	4	1	0	83
Vysokoškolské	61	18	26	10	7	70
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	16	4	7	15	62
Lékařské	62	42	3	3	14	32
Muzejní	72	46	4	7	15	36
Vojenské	11	8	0	1	2	27
Školní	29	21	2	1	5	28
Ostatní	34	19	5	2	8	44
Specializované knihovny	317	171	48	32	66	46
Celkem	910	572	150	87	101	37

Krajské knihovny (14)

Program pro tvorbu databází je využíván ve všech krajských knihovnách. Ve všech knihovnách ho ovládá méně než 50% knihovníků.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

Program pro tvorbu databází je využíván v 75% velkých městských knihoven. V těchto knihovnách ho ovládá méně než 50% knihovníků. V 1 knihovně se program na tvorbu databází nepoužívá.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Z této skupiny používá program pro tvorbu databází 82% knihoven. V jedné knihovně ho zvládají všichni pracovníci, ve 3 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a v 36 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. V 9 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

Z městských knihoven této velikosti používá program pro tvorbu databází 43% knihoven. Ve 4 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, ve 27 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a v 39 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. V 92 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

V této skupině používá program pro tvorbu databází 20% knihoven. Ve 12 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, v 17 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a v 8 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. Ve 144 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Obecní (místní) knihovny (183)

Program pro tvorbu databází používá pouze 15% obecních knihoven. V 18 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, v 8 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 2 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. Ve 155 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Ústřední specializované knihovny (6)

Z ústředních specializovaných knihoven používají program pro tvorbu databází 83%. V 1 knihovně ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 4 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. V 1 knihovně se program na tvorbu databází nepoužívá.

Vysokoškolské knihovny (61)

Vysokoškolských knihoven používá program pro tvorbu databází 70%. V 7 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, v 10 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 26 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. V 18 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

62% knihoven z oblasti výzkumu používá program pro tvorbu databází. V 15 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, v 7 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 4 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. V 16 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Lékařské knihovny (62)

Z lékařských knihoven používá program pro tvorbu databází 32% knihoven. V 14 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, ve 3 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 3 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. V 42 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Muzejní knihovny (72)

V této skupině používá program pro tvorbu databází 36% knihoven. V 15 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, v 7 knihovnách ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 4 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. Ve 46 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Vojenské knihovny (11)

27% vojenských knihoven používá program pro tvorbu databází. Ve 2 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci a v 1 knihovně ovládá tento software více než polovina knihovníků. V 8 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Školní knihovny (29)

V této kategorii používá program pro tvorbu databází 28% knihoven. V 5 knihovnách ho zvládají všichni pracovníci, v 1 knihovně ovládá tento software více než polovina knihovníků a ve 2 knihovnách ho ovládá méně než polovina knihovníků. Ve 21 knihovnách se program na tvorbu databází nepoužívá.

Shrnutí

Využívání programů pro tvorbu databází je ve všech sledovaných knihovnách podstatně nižší a je značně diferencováno podle typu knihovny. V průměru ho využívá 46% knihoven. Schopnost pracovat s programem na tvorbu databází je omezena na poměrně úzký okruh pracovníků. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení. Míra využití programu pro tvorbu databází v této skupině u většiny knihoven tohoto typu výrazně stoupla.

4.11 Operační systém (Novell, Unix, Windows NT, Linux), Příloha graf č. 36-37

Druh knihovny	Celkem knihoven	Nepoužívá	do 50 %	50-90 %	90-100 %	%knihoven - využití	
						1998	2004
Obec. knih.	183	27	4	7	145	37%	85%
MK do 5000	181	13	2	17	149	47%	93%
MK 5-20000	162	7	6	38	11	63%	34%
MK 20-100000	49	0	5	17	27	80%	100%
MK nad 100000	4	0	1	2	1	67%	100%
Krajské	14	0	0	11	3	100%	100%
Veřejné knihovny	593	47	18	92	336	57%	75%
Ústřední specializované knihovny	6	0	0	0	6	100%	100%
Vysokoškolské	61	4	1	4	52	92%	93%
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	42	0	0	5	37	92%	100%
Lékařské	62	9	0	3	50	88%	85%
Muzejní	72	7	2	4	59		90%
Vojenské	11	2	0	1	8		82%
Školní	29	2	3	2	22		93%
Ostatní	34	3	1	1	29	80%	91%
Specializované knihovny	317	27	7	20	263	90%	91%
Celkem	910	74	25	112	599	62%	81%

Krajské knihovny (14)

Ve 3 (21%) knihovnách ovládají některý operační systém všichni knihovníci, v 11 knihovnách ho profesionálně zvládá 50-90% knihovníků.

Městské knihovny ve městech nad 100 tis. obyvatel (4)

V 1 velké městské knihovně ovládají operační systém všichni knihovníci. Ve dvou knihovnách ho zvládá 50-90% knihovníků a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech od 20 do 100 tis. obyvatel (49)

Ve 27 městských knihovnách této kategorie ovládají operační systém všichni knihovníci, v 17 knihovnách více než polovina knihovníků a v 5 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech s 5 - 20 tis. obyvatel (162)

V 11 (7%) městských knihovnách této kategorie ovládají operační systém všichni knihovníci, v 38 knihovnách více než polovina knihovníků a v 6 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Městské knihovny ve městech s počtem obyvatel do 5 tisíc (181)

Ve 149 (82%) městských knihovnách této kategorie ovládají operační systém všichni knihovníci, v 17 knihovnách více než polovina knihovníků a ve 2 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Obecní (místní) knihovny (183)

Ve 145 (79%) místních knihovnách ovládají operační systém všichni knihovníci, v 7

knihovnách více než polovina knihovníků a ve 4 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Ústřední specializované knihovny (6)

Ve všech ústředních specializovaných knihovnách ovládají operační systém všichni knihovníci.

Vysokoškolské knihovny (61)

V 52 (85%) vysokoškolských knihovnách ovládají operační systém všichni knihovníci, ve 4 knihovnách více než polovina knihovníků a v 1 knihovně méně než polovina knihovníků.

Knihovny z oblasti výzkumu (42)

V 37 (88%) knihovnách této kategorie ovládají operační systém všichni knihovníci a v 5 knihovnách více než polovina knihovníků.

Lékařské knihovny (62)

V 50 (81%) knihovnách této kategorie ovládají operační systém všichni knihovníci a ve 3 knihovnách více než polovina knihovníků.

Muzejní knihovny (72)

V 59 (82%) knihovnách této kategorie ovládají operační systém všichni knihovníci, ve 4 knihovnách více než polovina knihovníků a ve 2 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Vojenské knihovny (11)

V 8 (73%) vojenských knihovnách ovládají operační systém všichni knihovníci a v 1 knihovně více než polovina knihovníků.

Školní knihovny (29)

Ve 22 (76%) knihovnách této kategorie ovládají operační systém všichni knihovníci, ve 2 knihovnách více než polovina knihovníků a ve 3 knihovnách méně než polovina knihovníků.

Shrnutí

Využívání operačních systémů je v současné době samozřejmostí. Schopnost pracovat s operačním systémem má většina pracovníků. Nejdynamičtěji se využití operačních systémů projevilo v menších veřejných knihovnách, kde došlo až ke 100% nárůstu v jeho užití. Objektivní srovnání specializovaných knihoven je obtížné, protože v roce 2004 se průzkumu zúčastnilo podstatně více knihoven a v jiném složení, ale je zřejmé, že v této skupině byla úroveň využívání operačních systémů již v roce 1998 na velmi vysoké úrovni.

Výrazně se zvýšila schopnost pracovníků knihoven využívat a rutinně zvládat IT. Zvládnutí AKS, textového a tabulkového editoru, používání internetu a emailu je samozřejmostí u naprosté většiny pracovníků. Rezervy jsou zatím v oblastech práce s grafickým editorem a prezentačními programy, tvorbě databází, webových stránek a zpracování rešerší.

5. NEJČASTĚJŠÍ ZDROJE ZÍSKÁVÁNÍ POČÍTAČOVÉ GRAMOTNOSTI

Průzkumem bylo zjišťováno (otázka č. 9), jakým způsobem nebo prostřednictvím jaké instituce získali pracovníci knihovny kvalifikaci v oblasti počítačové gramotnosti, **Příloha graf č. 38-40**. Formulace otázky nabídla k výběru tyto základní možnosti:

- Škola
- Samostudium
- Zaškolení v knihovně
- Dodavatel systému
- Vzdělávací centra knihoven
- Školící agentura
- Jiný způsob

V síti veřejných knihoven se nejčastěji využívaným zdrojem vzdělávání v oblasti IT stala **vzdělávací centra** 34%, následuje samostudium 25%, zaškolení v knihovně 16% a škola 11%. Ostatní zdroje vzdělávání, jakými jsou dodavatel systému a školící agentura, mají pouze doplňkový charakter a pohybují se v rozpětí 3 - 6%.

V roce 1998 bylo ve všech typech knihoven jako nejčastější zdroj získání počítačové gramotnosti označováno **samostudium**. Průzkum z roku 2004 prokázal, že v této oblasti došlo k výraznému posunu, který byl ovlivněn především vznikem a provozem vzdělávacích center v krajských knihovnách. Jednoznačně dominantní zůstává samostudium ve sféře specializovaných knihoven, kde jeho průměrný podíl dosahuje 42%, následuje zaškolení v knihovně 15%, škola 14%. Podstatně menší vliv mají v této oblasti vzdělávací centra, jejich podíl dosáhl pouze 11%. Ostatní zdroje vzdělávání, jako jsou školící agentura, dodavatel systému a jiné způsoby se pohybují v rozmezí 5 - 7%.

Vzdělávací centra jsou ve veřejných knihovnách **dominantním** zdrojem získání dovedností při práci s textovými editory, tabulkovými editory, prezentačními programy, databázemi, webovými stránkami, Internetem, ale i s operačními systémy.

Samostudium je ve specializovaných knihovnách nejfrekventovanějším způsobem získání kvalifikace ve všech oblastech práce s ICT s výjimkou automatizovaného knihovního systému. Velký význam má i ve veřejných knihovnách zejména pro práci s grafickým editorem, e-mailem a internetem.

Zaškolení v knihovně má v obou skupinách knihoven dominantní význam zejména pro práci s automatizovaným knihovním systémem.

Zhruba stejný význam má pro práci s automatizovaným knihovním systémem jeho **dodavatel**.

Obecně lze říci, že **škola je častějším zdrojem informací či kvalifikace v práci s IT u pracovníků specializovaných knihoven**. Významně častěji než u veřejných knihoven je u specializovaných knihoven škola udávána jako zdroj dovednosti u automatizovaného knihovního systému, textového editoru, internetu a operačních systémů. Pro ostatní dovednosti není význam školy u veřejných a specializovaných knihoven tak rozdílný, ale lze konstatovat, že v oblasti veřejných knihoven došlo od roku 1998 u tohoto zdroje vzdělávání k poklesu jeho významu.

Podstatně nižší význam pro získání kvalifikace mají **školicí agentury**, u kterých také došlo od roku 1998 v obou skupinách knihoven k poklesu zájmu. Obecně lze konstatovat, že využívání školicích agentur má v současné době v knihovnách pouze doplňkový charakter.

Veřejné knihovny	Škola		Samostudium		Zaškolení v knihovně		Dodavatel systému		Vzdělávací centrum		Školící agentura		Jinak		Celkem	
	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004
Automatiz. knihov. systém	5,8	3,1	12,5	11,3	33,0	37,0	35,7	36,3	6,5	10,4	4,0	1,3	2,4	0,5	100	100
Operační systém	17,5	10,1	25,4	25,3	13,2	16,4	18,4	3,2	5,3	34,4	14,9	7,6	5,3	3,1	100	100
Textový editor	8,7	9,8	40,3	26,0	25,0	11,8	8,0	2,2	5,2	39,9	9,7	7,0	3,1	3,4	100	100
Tabulkový editor	11,4	11,6	43,3	24,5	21,9	10,2	5,0	1,1	5,5	42,2	8,5	7,2	4,5	3,3	100	100
Grafický editor	14,6	13,2	42,4	35,3	17,9	8,9	6,0	1,6	6,6	32,2	8,0	6,2	4,6	2,7	100	100
Prezentace		10,2		22,9		7,5		1,2		51,8		4,5		1,8		100
Databáze		11,1		21,3		13,0		4,8		44,8		3,8		1,3		100
E-mail	5,8	7,3	28,5	31,1	29,5	20,6	16,3	3,3	7,5	30,4	9,8	5,1	2,7	2,1	100	100
Internet	6,1	7,7	27,2	29,1	26,9	19,3	14,3	3,0	12,3	33,5	10,5	5,2	2,6	2,1	100	100
Tvorba webovských stránek	14,8	11,7	39,3	27,0	11,5	8,7	9,0	2,2	7,4	42,2	10,7	3,9	7,4	4,3	100	100
Ekonomické agendy	9,5		26,9		14,4		29,9		4,0		11,9		3,5		100	
Specializované knihovny																
Specializované knihovny	Škola		Samostudium		Zaškolení v knihovně		Dodavatel systému		Vzdělávací centrum		Školící agentura		Jinak		Celkem	
	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004	1998	2004
Automatiz. knihov. systém	10,6	9,6	11,2	18,9	33,5	27,9	27,1	36,7	7,7	5,2	5,9	1,6	4,1	0,3	100	100
Operační systém	21,5	15,0	17,7	43,2	25,3	20,8	7,6	0,7	7,6	7,2	13,9	8,2	6,3	4,8	100	100
Textový editor	13,2	15,5	37,1	43,5	23,9	17,4	4,4	1,2	3,8	8,5	13,2	9,6	4,4	4,2	100	100
Tabulkový editor	12,5	16,9	37,5	37,8	19,2	16,6	5,0	0,9	5,0	12,9	15,8	10,5	5,0	4,3	100	100
Grafický editor	16,1	17,3	36,8	51,9	14,9	10,5	6,9	0,8	6,9	11,3	11,5	5,3	6,9	3,0	100	100
Prezentace		14,9		46,3		10,6		0,5		18,1		6,4		3,2		100
Databáze		15,6		35,6		20,4		7,0		13,7		4,4		3,3		100
E-mail	12,1	10,9	30,9	51,8	35,6	23,4	5,4	1,6	5,4	5,7	6,0	3,1	4,7	3,4	100	100
Internet	12,8	13,4	32,7	46,3	30,1	20,6	5,1	1,2	8,3	11,0	6,4	3,8	4,5	3,6	100	100
Tvorba webovských stránek	17,3	23,3	29,3	36,3	17,3	12,3	8,0	1,4	8,0	13,0	10,7	11,0	9,3	2,7	100	100
Ekonomické agendy	10,4		28,6		22,1		10,4		7,8		9,1		11,7		100	

Shrnutí

Při získávání kvalifikace v oblasti IT výrazně vzrostl význam vzdělávacích center krajských a specializovaných knihoven (34%), stále má velký význam samostudium (25%) a školení v knihovně (16%). Školní vzdělávání v této oblasti je využíváno na úrovni 11%.

5.1 Optimální způsob zajišťování počítačové gramotnosti pro pracovníky knihoven

Další otázka průzkumu (č. 10) zjišťovala názor vedoucích pracovníků knihoven na to, která instituce by měla zajišťovat vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti počítačové gramotnosti, **Příloha graf č. 41-42**. Na výběr byla vybrána tato škála institucí:

- Odborná škola
- Národní knihovna ČR
- Krajská knihovna

- Pověřená knihovna
- Ústřední specializovaná knihovna
- Knihovnický spolek
- Odborná firma
- Jinak

Ve sféře **veřejných knihoven** je nejvíce preferovanou institucí pro zajišťování vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti IT **krajská knihovna**, kterou preferuje 73% respondentů, následuje **pověřená knihovna** 69% a odborná škola 50%. Podstatně menší význam je kladen na odborné firmy (36%), Národní knihovnu (32%), ústřední specializované knihovny (17%) a knihovnický spolek (10%).

Odpovědi na otázku zjišťující názor na tuto problematiku doznaly výrazný posun od roku 1998. V oblasti veřejných knihoven stouply nejvíce preference vzdělávacích aktivit krajských knihoven, které zvolilo 73% knihoven (v r. 1998 38%), a knihoven pověřených regionální funkcí – 69% (v r. 1998 50%). Na druhé straně nejvýrazněji poklesly preference specializovaných firem z 56% v roce 1998 na 36% v roce 2004.

Ve sféře specializovaných knihoven je nejvíce preferovanou institucí pro zajišťování vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti ICT **odborná škola**, kterou preferuje 62% respondentů. Dále jsou preference podstatně méně diferencovány - následuje **odborná firma** (50%), Národní knihovna 46%, pověřená knihovna (43%), ústřední specializovaná knihovna (42%) a krajská knihovna (39%). Podstatně menší význam je kladen na knihovnický spolek (15%).

I v této oblasti jsou zřejmé podstatné změny oproti roku 1998. V oblasti specializovaných knihoven stouply nejvíce preference vzdělávacích aktivit pověřených knihoven, které zvolilo 43% knihoven (v r. 1998 9%), krajských knihoven – 39% (v r. 1998 19%) a specializovaných knihoven - 42% (v r. 1998 35%). Na druhé straně nejvýrazněji poklesly preference odborných firem ze 70% v roce 1998 na 50% v roce 2004 a odborné školy ze 73% v roce 1998 na 62% v roce 2004.

Druh knihovny	Počet odpov.	Odborná škola	Národní knihovna	Krajská knihovna	Pověř. knihovna	Ústř. spec. knihovna	Knihov. Spolek	Odborná firma	Jinak
		%	%	%	%	%	%	%	%
VK celkem 1998	429	49	25	38	50	8	12	56	4
VK celkem 2004	593	50	32	73	69	17	10	36	8
Spec.celkem 1998	92	73	37	19	9	35	25	70	20
Spec.celkem 2004	319	62	46	39	43	42	15	50	18
Knihovny celkem 1998	521	53	27	34	43	13	14	58	7
Knihovny celkem 2004	912	54	37	61	60	26	12	41	11

Shrnutí

Většina knihoven klade největší důraz na to, aby vzdělávání v oblasti IT zajišťovaly knihovny (vzdělávací centra, regionální knihovny, specializované knihovny, NK ČR). Výrazně klesá zájem o služby specializovaných firem.

5.2 Problémy v nabídce vzdělávacích aktivit

Otázka č. 11 zjišťovala problémy na straně nabídky vzdělávacích aktivit pro knihovnu. Respondentům byla nabídnuta k hodnocení tato škála:

- Přílišná finanční náročnost nabízených aktivit
- Přílišná časová náročnost nabízených aktivit
- Absence systematické nabídky vzdělávání
- Absence nabídky speciální (oborové)
- Jiné

Jako **prioritní** problémy v nabídce vzdělávacích aktivit byly ve všech knihovnách jmenovány nejčastěji:

- absence systematické nabídky vzdělávání v místě, zejména u specializovaných knihoven
- časová náročnost nabízených vzdělávacích aktivit, zejména u veřejných knihoven
- absence speciální (oborové) nabídky, zejména u specializovaných knihoven
- nedostatek nabídky systematického vzdělávání jak u veřejných, tak i specializovaných knihoven
- přílišná finanční náročnost nabízených aktivit jak u veřejných, tak i specializovaných knihoven

Oproti roku 1998 výrazně stoupla spokojenost s nabídkou vzdělávání, **Příloha graf č. 43-44**. Nejvýraznější pokles deklarovaných bariér můžeme zaznamenat u **přílišné finanční náročnosti nabízených aktivit** (v roce 1998 zdůraznilo 61% respondentů, v roce 2004 pouze 26%). Skutečnost, že pracovníci knihoven v současné době nepocítují také zásadní problém ve financování vzdělávání, evidentně souvisí s faktem, že většina vzdělávacích aktivit v oblasti ICT je poskytována bezplatně především krajskými vzdělávacími centry a je podstatně dotována z programu VISK 2 nebo jiných programů, např. Knihovna 21. století. K výraznému poklesu bariér došlo u nedostatečné nabídky **systematického vzdělávání** (v roce 1998 zdůraznilo 60% respondentů, v roce 2004 pouze 31%) a **oborové nabídky vzdělávání** (v roce 1998 zdůraznilo 52% respondentů, v roce 2004 pouze 30%). Dílčí pokles můžeme také zaznamenat u **nedostatečné nabídky v místě** (v roce 1998 zdůraznilo 65% respondentů, v roce 2004 pouze 45%), i když problém dostupnosti vzdělávání v místě působení knihovny je pocíťován stále jako závažný. Do popředí se v současné době dostávají otázky **časové náročnosti nabízených aktivit** (v roce 1998 zdůraznilo 42% respondentů, v roce 2004 44%). To platí zejména u veřejných knihoven a má zřejmě přímou vazbu na ochotu zaměstnavatelů uvolňovat pracovníky knihoven na vzdělávací akce.

Shrnutí

Výrazně stoupla spokojenost s nabídkou vzdělávání. Stále stejně významnou překážkou ve vzdělávání je nedostatek času.

6. JAZYKOVÉ VYBAVENÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN A JEHO HODNOCENÍ

Průzkumem byly zjišťovány jazykové znalosti pracovníků knihoven zejména u největších světových jazyků - angličtina, němčina, francouzština, ruština a jiné jazyky (otázka č. 13).

Respondenti měli současně ohodnotit (otázka č. 12) úroveň jazykových znalostí ve škále:

- optimální,
- dobrá,
- dostatečná,
- nevyhovující.

V celku **892 knihoven** byly jazykové znalosti uvedeny za **5505 pracovníků**, tedy za 84,52% z celkového počtu pracovníků knihoven, jež se účastnily průzkumu, při čemž ve veřejných knihovnách se jedná o 84,55% a v knihovnách specializovaných o 84,41% pracovníků. Jde tedy o velmi reprezentativní údaje, **Příloha graf č. 45-47**.

Ve **veřejných knihovnách** **převažovala ruština** (1101 pracovníků, tj. 27,27% z odpovídajících knihoven), na **druhém místě se objevuje angličtina** (811 pracovníků, tj. 20,1% z odpovídajících knihoven), na třetím němčina (605 pracovníků, tj. 14,99% z odpovídajících knihoven). **Obecní knihovny a knihovny v malých městech** do 5000 obyvatel vykazují **s velkou převahou znalost ruštiny**; pouze u těchto dvou kategorií je na **druhém místě** (samozřejmě s výraznou ztrátou) **němčina** a teprve na třetím místě angličtina. Ve městech s 5000-20000 obyvateli je poprvé zaregistrována (mírná) převaha angličtiny nad němčinou, která pak v dalších skupinách veřejných knihoven dále vzrůstá. V městských knihovnách **ve velkých městech** (nad 100000 obyvatel) je již znalost **angličtiny častější než znalost ruštiny**.

Nejvíce jazykových znalostí vykazují pracovníci krajských knihoven, u nichž je téměř v rovnováze znalost ruštiny (367) a angličtiny (363).

V knihovnách specializovaných jako celku již **převládá znalost angličtiny** (578 pracovníků, tj. 39,40% z odpovídajících knihoven), **následována ruštinou** (559 pracovníků, tj. 38,10% z odpovídajících knihoven) a němčinou (343 pracovníků, tj. 23,38% z odpovídajících knihoven). **V ústředních specializovaných knihovnách, knihovnách muzejních a knihovnách vojenských** **převažuje však mírně znalost ruštiny**.

Ze specializovaných knihoven vykazují **znalost angličtiny u téměř 60% pracovníků knihovny z oblasti výzkumu**, následovány poněkud překvapivě knihovnamy školními (54,8%) a vojenskými (53,8%). V uvedených dvou skupinách může jít ovšem o zkreslení dané malým vzorkem. **Nejhorších výsledků dosahují ústřední specializované knihovny** (29,4%), **knihovny lékařské** (36,1%) a **vysokoškolské** (39,4%). **Znalost němčiny je charakteristická pro pracovníky muzejních knihoven** (39,7%), následují ve srovnatelných parametrech pracovníci knihoven školních (31%) a knihoven z oblasti výzkumu a AV ČR (30,7%). **Znalost ruštiny je dominantní v knihovnách vojenských** (61,5%), školních (54,86%) a muzejních (55,6%). **Znalost ruštiny však vykazují ve vysoké míře i pracovníci všech ostatních typů knihoven. Nepochybně tu jde o korelaci s věkem pracovníků.**

Znalosti **hlavních světových jazyků** (angličtiny, němčiny, francouzštiny; znalost španělštiny se nezjišťovala vzhledem k tomu, že v předchozím průzkumu šlo o zcela zanedbatelné počty) vykazovalo **37,7% knihovníků ve veřejných knihovnách a 68,9% knihovníků ve specializovaných knihovnách**.

Úroveň jazykových znalostí v knihovnách hodnotili vedoucí pracovníci na škále: optimální – dobrá – dostatečná – nevyhovující.

V síti veřejných knihoven byla jazyková úroveň vnímána jako **dostatečná** (43,9%), případně jako **nevyhovující** (39,1%). Za dobrou považuje situaci management 10% knihoven a za optimální 6,9%. Jako **optimální** hodnotila situaci pouze **část knihoven obecních a knihoven v městech prvních dvou skupin** (do 5000 a do 20000 obyvatel). V dalších skupinách se toto hodnocení již vůbec neobjevuje. Obdobně je tomu i s hodnocením „dobrá“. Je zřejmé, že **potřeba jazykových schopností u personálu knihoven roste s velikostí aglomerace** a je takto reflektována i managementem knihoven. Oproti průzkumu z konce devadesátých let se ve veřejných knihovnách **spokojenost managementu s jazykovou výbavou pracovníků mírně zvýšila**.

Specializované knihovny reflektují situaci poněkud lépe. Jako **dostatečná** se zdá managementu téměř poloviny knihoven (49,2%), a to zejména ve vojenských (66,7%), lékařských (62,9%) a muzejních (48,6%). **Dobrá** se jeví vedoucím pracovníkům téměř čtvrtiny knihoven (24,1%), především ústředním specializovaným knihovnám (33,3%). Pouze 17% vnímá situaci jako nevyhovující, z toho **nejvíce nespokojeny jsou knihovny vysokoškolské** (25,9%). Naopak v 9% knihoven se situace jeví jako **optimální - zejména managementu výzkumných knihoven** (21,4%) a **ústředních specializovaných knihoven** (16,7%). Ve skupině specializovaných knihoven se oproti předchozímu průzkumu **spokojenost managementu s jazykovou výbavou personálu mírně snížila**.

Je samozřejmě třeba brát v potaz vysokou míru subjektivity hodnocení úrovně jazykových znalostí. Je např. otázka, jak byl chápán pojem “aktivní” znalosti jazyka, nakolik hrála roli snaha interpretovat situaci knihovny lépe apod. Přes zdánlivě pozitivní výsledky průzkumu nemůžeme být se situací v oblasti jazykové výbavy pracovníků knihoven spokojeni. Znalost minimálně jednoho světového jazyka, především angličtiny, by měla být absolutním minimem ve všech knihovnách; ve většině knihoven by měla být standardem znalost dvou světových jazyků.

Shrnutí

81% pracovníků knihoven ovládá aktivně alespoň jeden cizí jazyk (ruština 38%, angličtina 39%, němčina 23%). Jazykové kompetence v angličtině jako rozhodujícím jazyku pro mezinárodní komunikaci jsou však nedostatečné. Přesto stoupla spokojenost s jazykovým vybavením pracovníků.

7. PODPORA PŘI ROZŠIŘOVÁNÍ KVALIFIKACE V OBLASTI JAZYKOVÉHO VYBAVENÍ, PRÁCE S INFORMAČNÍMI TECHNOLOGIEMI A PROFESNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Otázka č. 14 byla zaměřena na zjištění způsobu podpory pracovníků ze strany zaměstnavatele při vzdělávání v oblasti výuky jazyků, práce s IT a při profesním vzdělávání. Jako základní formy podpory byly vymezeny: finanční podpora, poskytování volna a motivace pracovníků, **Příloha graf č. 48**.

Srovnáme-li formy podpory v oblastech jazykového vzdělávání, vzdělávání v oblasti IT a vzdělávání profesního, můžeme konstatovat, že **ve veřejných knihovnách mají největší podporu vzdělávání aktivity profesní** (oborové, profilové). V celém souboru 47,7% zaměstnavatelů poskytuje k tomuto vzdělávání volna, 22,9% je podporuje finančně a 19,1% k tomuto vzdělávání své pracovníky motivuje. **Podpora vzdělávání v oblasti IT probíhá velmi podobně:** ve 44,9% knihoven je poskytováno volna, v 16,7% je poskytována finanční

podpora (v souvislosti s možností bezplatného vzdělávání v rámci programu VISK 2 v této oblasti jde o poměrně vysoké číslo), v 17,9% probíhá podpora na úrovni motivace. **Jazykové vzdělávání ve veřejných knihovnách příliš velkou podporu nemá**; pouze 15,2% knihoven poskytuje volno k tomuto typu vzdělávání; finanční podporu 10% knihoven a motivaci k dalšímu rozvoji jazykových schopností dostávají pracovníci pouze 9,1% veřejných knihoven. **Malá podpora jazykového vzdělávání ve veřejných knihovnách je vzhledem k současnému stavu znalostí poměrně zarážející.**

Značné **rozdíly** v podpoře jsou ovšem **mezi jednotlivými typy knihoven**. Městské knihovny velkých měst (nad 100000 obyvatel) stoprocentně podporují profesní vzdělávání i vzdělávání v oblasti IT formou poskytování volna; krajské knihovny v 85,7% případů atp. Dá se konstatovat, že **přímo úměrně s velikostí sídla roste podpora vzdělávání v knihovnách**. Zšetření ovšem vyplývá, že nejmenší podpora jakéhokoliv vzdělávání je v knihovnách malých měst (do 5000 obyvatel), a to významně menší než v knihovnách obecních. Lze však odvodit, že odpovědi z obecních knihoven (183 z celkového počtu cca 5000 obecních knihoven) se týkají především neaktivnějších obcí, kde je podpora knihoven ve všech směrech nadstandardní.

Specializované knihovny rovněž nejvíce podporují profesní vzdělávání, a to také poskytováním volna (50,8%) a mírně výraznější finanční (28,5%) i motivační (21,9%) podporou. Podpora vzdělávání v oblasti IT je mírně nižší (37,6% knihoven poskytuje volno, 20,1% podporuje studium finančně a v 21% knihoven jsou pracovníci ke studiu motivováni). Na jazykové vzdělávání poskytuje volno 28,8% zaměstnavatelů a finančně je podporuje pětina knihoven (21%).

Jazykové vzdělávání je nejvíce podporováno v knihovnách z oblasti výzkumu a AV ČR (66,7% poskytuje studijní volno, 50% přispívá finančně). Studijního volna k prohlubování dovedností v práci s IT poskytují nejvíce ústřední specializované knihovny (83,30%), finančně však toto studium ze všech specializovaných knihoven podporují nejvíce knihovny z oblasti výzkumu a AV věd (31%). Profesní vzdělávání je stoprocentně podporováno poskytováním studijního volna v ústředních specializovaných knihovnách a vysokou podporu má rovněž v knihovnách z oblasti výzkumu a AV ČR (61,9%). Finanční podpora je nejvyšší v knihovnách školních (37,9%), ústředních specializovaných knihovnách a knihovnách z oblasti výzkumu a AV ČR (33,3%) a dalších specializovaných knihovnách (32,4%).

Zjištěné skutečnosti odpovídají stavu zjištěnému v předchozím průzkumu. Lze tedy konstatovat, že trend podpory vzdělávání se v jednotlivých typech knihoven mění jen velmi málo. Podpora trvalého vzdělávání ve všech třech okruzích by se měla v řadě knihoven významně zlepšit. Se vstupem do Evropské unie budou růst zejména požadavky na jazykové kompetence. Tomu by měla odpovídat podpora zaměstnavatelů.

Shrnutí

Nejvíce podporovanou oblastí vzdělávání je vzdělávání profesní, následuje vzdělávání v oblasti ICT, nejméně podporováno je vzdělávání jazykové. Nejčastější bývá podpora vzdělávání ze strany zaměstnavatele formou poskytování pracovního volna. Finanční podpora i motivace pracovníků je využívána výrazně méně.

8. PRIORITY VE VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN

V průzkumu byla položena otázka (č. 15) důležitosti témat vzdělávání v nejbližším období. Formulována byla pro tři oblasti: základní knihovnické činnosti, management a práce s informačními technologiemi (IT). Vyhodnocením odpovědí bylo získáno pořadí témat, na něž by se mělo zaměřit další vzdělávání v knihovnách.

Bylo vždy třeba vybrat určený počet nejaktuálnějších témat pro další vzdělávání a označit je pořadím 1 – 5, resp. 3 podle priority (1 = nejdůležitější téma). Vzhledem k tomu, že v některých dotaznících nebyl dodržen tento princip (např. bylo uvedeno více témat s jedním pořadovým číslem (5x1), označeno méně témat, než bylo požadováno apod.), bylo zvoleno přidělení váhových koeficientů voleným tématům a podle celkové váhy bylo pak stanoveno pořadí priorit.

8.1 Základní knihovnické činnosti

Tématickou prioritou vzdělávání z nabízených okruhů se u **veřejných knihoven** staly **výpůjční systémy a služby** (v r. 1998 na místě 6.), následovány velmi těsně problematikou **jmenné katalogizace** (AACR, MARC 21...), **Příloha graf č. 49**. Na třetím místě se ocitla problematika **vzdělávací funkce knihoven** (v předchozím průzkumu na místě **14.(!)**), na čtvrtém **práce s databázemi** (tvorba, vyhledávání, rešerše – v r. 1998 na 1. místě). Pátou příčku obsadilo stejně jako v předchozím průzkumu téma **informační výchovy uživatelů a práce s IT**; v těsném závěsu se na 6. místě ocitly referenční a informační služby (v r. 1998 - 3. místo).

Specializované knihovny za prioritní oblast vzdělávání považují **práci s databázemi** (tvorba, vyhledávání, rešerše – v r. 1998 na 5. místě), následuje **jmenná katalogizace** (AACR, MARC 21...), na třetím místě je **vývoj řízení sbírek** (knihovní fond a elektronické zdroje). Zde nepochybně sehrál svou roli velký počet respondentů z muzejních knihoven; obdobné téma bylo v předchozím průzkumu na místě 8. Čtvrté místo zaujala jako v předchozím průzkumu problematika **referenčních a informačních služeb** a páté místo **věcná katalogizace** (včetně metody Konspektu - v r. 1998 místo 10.). Zajímavý je pokles zájmu o získávání kompetencí v oblasti výchovy uživatelů k práci s IT a internetem - z 2. místa v r. 1998 na místo 7. V předchozím průzkumu prioritizovaná oblast výpůjčních služeb a systémů klesla z 1. místa v r. 1998 na místo 6.

Stabilní zájem velkého počtu knihoven o vzdělávání v oblasti katalogizace svědčí mimo jiné o tom, že u nás stále není dostatečně využíván potenciál technologií, jež jsou k dispozici, a že otázka efektivity některých knihovnických činností není zřejmě stále ještě na pořadu dne (obrovský zájem o problematiku katalogizace ve velkém množství knihoven).

Obecně lze také usuzovat, že veřejné knihovny požadují více vzdělávání orientované na problematiku služeb uživatelům.

Témata	Pořadí	
	Veřejné	Specializované
Výpůjční služby a systémy	1	6
Jmenná katalogizace včetně AACR2, MARC 21	2	2
Vzdělávací funkce knihoven	3	11
Práce s databázemi - tvorba, vyhledávání, řešerše	4	1
Informační výchova uživatelů, práce s IT	5	7
Referenční a informační služby	6	4
Vývoj řízení sbírek (knihovní fond a el. zdroje)	7	3
Služby speciálních skupinám uživatelů	8	19
Meziknihovní výpůjční služby a dodávání dokumentů	9	8
Organizace fondu	10	12
Literatura (teorie, dějiny)	11	20
Knížní kultura	12	15
Čtenářství	13	18
Marketing služeb	14	13
Komunitní role knihoven	15	17
Ochrana fondu	16	10
Věcná katalogizace, Konspektus	17	5
Autority	18	14
Katalogizace speciálních dokumentů	19	9
Jiné	20	21
Správa tezaurů	21	16

Shrnutí

V profesním vzdělávání jsou preferována tato témata:

- a. *Veřejné knihovny: výpůjční služby, jmenná katalogizace, vzdělávací funkce, databáze, informační výchova uživatelů,*
- b. *Specializované knihovny: práce s databázemi, jmenná katalogizace, vývoj sbírek, referenční a informační služby, věcná katalogizace*

8.2 Management

V oblasti **managementu** se vybírala pouze **tři** témata. Priority se proti výsledkům z r. 1998 výrazně nezměnily, **Příloha graf č. 50**.

Veřejné knihovny: první místo zaujala **příprava projektů a žádostí o dotace** (v předchozím výzkumu 2. místo), na druhém místě je **kooperace knihoven** (v r. 1998 místo 1.), 3. místo: **komunikace v organizaci** (v r. 1998 místo 4.). Na 4. místě je analýza cílů a procesů v instituci, rozhodování (v r. 1998 - 3. místo). Lze konstatovat, že **priority vzdělávání v této oblasti jsou ve veřejných knihovnách vzácně stabilní**.

Specializované knihovny: prioritou stejně jako v předchozím výzkumu zůstává **příprava projektů a žádostí o dotace**. Na 2. místo se posunula **kooperace knihoven**. Poměrně výrazná změna oproti 4. místu v předchozím průzkumu je pozitivním signálem zájmu specializovaných knihoven o spolupráci. Na 3. místě je problematika **analýzování cílů a procesů v instituci a rozhodování** (v r. 1998 místo 5.). **U specializovaných knihoven se v oblasti managementu priority vzdělávání změnil výrazněji.**

Témata	Pořadí	
	Veřejné	Specializované
Analýza cílů a procesů v instituci, rozhodování	4	3
Strategie a řízení procesu změny	8	7
Fundraising, ekonomika podniku	7	9
Příprava projektů a žádostí o dotace	1	1
Kooperace knihoven	2	2
Komunikace v organizaci	3	4
Týmová spolupráce	6	6
Public Relations	5	5
Personální management	9	8
Jiné	10	10

Shrnutí

V oblasti managementu jsou preferována tato témata: příprava projektů a žádostí o dotace, kooperace knihoven, komunikace v organizaci.

8.3 Informační technologie

I v této oblasti měli respondenti označit 3 priority, **Příloha graf č. 51.**

Ve veřejných knihovnách je prioritou stále **automatizovaný knihovní systém**, následovaný **vyhledávacími nástroji a informačními zdroji na internetu**. V těchto dvou parametrech zůstávají priority poněkud překvapivě – zejména pokud jde o AKS - po letech stejné. Na třetí místo se dostala **tvorba a správa webových stránek**, která v předchozím průzkumu skončila až na místě 7. Tento fakt koresponduje s rychlým rozvojem webových prezentací veřejných knihoven v posledních letech.

Specializované knihovny mají priority téměř identické, tj. **vyhledávací nástroje a informační zdroje na internetu a automatizovaný knihovní systém**; je pouze opačné pořadí. Na třetí místo se dostala **digitalizace**, která v předchozím průzkumu zaujala až 6. příčku, čímž se v této oblasti nejvíce liší odpovědi obou kategorií. Práce systémového knihovníka se z původního 3. místa (1998) posunula na místo 4.

Potěšitelný je vzrůstající zájem o problematiku digitalizace ve specializovaných knihovnách. Veřejné knihovny dosud považují tuto oblast za poměrně nezajímavou (7. místo).

Témata	Pořadí	
	Veřejné	Specializované
Textové editory	5	6
Tabulkové procesory	6	7
Tvorba a správa webových stránek	3	5
Vyhledávací nástroje a inform. zdroje na internetu	2	1
Digitalizace	7	3
Automatizovaný knihovnický systém	1	2
Práce systémového knihovníka	4	4
Základy hardware	8	8
Jiné	9	9

Shrnutí

V oblasti IT preferují knihovny tato témata: AKS, vyhledávací nástroje a informační zdroje na internetu, tvorba a správa webových stránek, digitalizace.

Priorizovaná témata by měla být zapracována do vzdělávacích programů v oblasti celoživotního vzdělávání, zejména do vzdělávacích programů krajských vzdělávacích center tak, aby vzdělávací aktivity reagovaly bezprostředně na potřeby praxe.

9. PLATOVÉ PODMÍNKY PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN V ROCE 2003 A 2004

Vzhledem k citlivosti dat v této kapitole znovu zdůrazňujeme, že individuální údaje za knihovny ve všech následujících otázkách byly použity pouze pro zpracování souhrnných dat a nebyly poskytnuty žádnému dalšímu subjektu.

9.1 Mzdové náklady na činnost knihoven v roce 2003 a 2004

V otázce č. 16 byly zjišťovány celkové náklady na hrubé platy pracovníků zajišťujících činnost knihovny (bez OON a odvodů na pojištění) za 1. pololetí let 2003 a 2004 a jejich nárůst či pokles.

Na otázku odpovědělo celkem 791 knihoven, z toho 546 veřejných a 245 specializovaných, Příloha graf č. 52-53. Většina knihoven uvedla zvýšenou částku na mzdy v 1. pololetí 2004 proti předchozímu roku, avšak téměř čtvrtina uvedla snížení celkové částky na mzdy – téměř 22% veřejných a 16,7 % specializovaných knihoven. Celkový vykázaný objem navýšení mzdových prostředků činil 9%. Celkový objem mzdových prostředků na 1. pololetí:

Rok 2003	Rok 2004	Navýšení%
438 729 021 Kč	478 403 464 Kč	109,043

Veřejné knihovny: knihovny v městech nad 100 000 uvedly ve dvou případech zvýšení a ve dvou snížení mzdových nákladů. Vzhledem k malému vzorku by bylo třeba zkoumat konkrétní příčiny v jednotlivých institucích. Obecnější trendy lze odvodit u **obecních knihoven, kde k poklesu mzdových nákladů, případně k jejich stagnaci, došlo ve 28,6% případů**, v knihovnách v malých městech v 26,35% případů. Naopak situace **knihoven ve městech 20000 – 100000 a v krajských knihovnách se jeví příznivě** (téměř ve všech knihovnách došlo ke zvýšení mzdových nákladů).

Specializované knihovny: nejhorší se jeví situace **lékařských knihoven, kde se mzdové náklady snížily** (v 1 případě nezměnily) **téměř v polovině knihoven, a knihoven z oblasti výzkumu a AV ČR, kde se tato situace týká 26,5% knihoven.** V lékařských knihovnách bylo současně zvýšení částky v souhrnu zcela nepatrné: 164 695,- Kč na 29 knihoven, tedy v průměru 5680,- Kč na knihovnu za půl roku. **Prakticky tedy lze říci, že v lékařských knihovnách se mzdové poměry nezměnily, resp. vzhledem k inflaci dokonce zhoršily.**

Zvýšeny byly mzdové náklady **ve všech ústředních specializovaných knihovnách a téměř všech muzejních knihovnách.** Malé vzorky školních, vojenských a ostatních knihoven nedovolují činit zásadní závěry.

Druh knihovny	Počet kn.	Vyšší částka	Nižší částka	Stejná částka
Obec. knih.	161	115	37	9
MK do 5000	167	123	40	4
MK 5-20000	154	121	32	1
MK 20-100000	46	43	3	0
MK nad 100000	4	2	2	0
Krajské knihovny	14	12	1	1
Veřejné knihovny	546	416	115	15
Ústřední specializované knihovny	5	5	0	0
Vysokoškolské	56	45	7	4
AVČR	34	25	2	7
Lékařské	51	29	21	1
Muzejní	52	50	2	0
Vojenské	2	1	1	0
Školní	23	19	1	3
Ostatní	22	14	7	1
Specializované knihovny	245	188	41	16
Celkem	791	604	156	31

9.2 Změny celkových platů pracovníků knihoven v roce 2003 a 2004

V otázce 17 měli vedoucí/ředitelé knihoven zodpovědět otázku: **Kolika pracovníkům se v roce 2004 změnil celkový plat oproti roku 2003?** Vzhledem k termínu distribuce dotazníků (září 2004) měli porovnat stav za první pololetí let 2003 a 2004.

Kategorie knihoven	Počet knihoven
Obec. knih.	150
MK do 5000	159
MK 5-20000	151
MK 20-100000	47
MK nad 100000	4
Krajské knihovny	14
veřejné knihovny	525
Ústřední specializované knihovny	6
Vysokoškolské	54
Knihovny z oblasti výzkumu a AV ČR	37
Lékařské	56
Muzejní	60
Vojenské	7
Školní	17
Ostatní	25
specializované knihovny	262
Celkem	787

Otázku zodpovědělo celkem 787 knihoven, z toho 525 veřejných a 262 specializovaných. Podle odpovědí se 4345 (tj. 84%) zaměstnancům veřejných knihoven mzda v roce 2004

v porovnání s rokem 2003 **zvýšila**, 581 (**11%**) **snížila** a 226 (**4%**) **nezměnila**. Ve **specializovaných knihovnách** vzrostla mzda 1195 pracovníkům (**74%**), **snížila se** 255 pracovníkům (**16%**) a **nezměnila se** 157 (**10%**) pracovníkům.

Z veřejných knihoven se nárůst mzdy týkal nejvíce pracovníků knihoven v městech do 5000 obyvatel (94%); v této kategorii se také mzda snížila či nezměnila nejmenšímu počtu pracovníků (shodně 3%). Druhou kategorií knihoven, kde pozitivní úprava mezd ovlivnila téměř všechny pracovníky, byly knihovny ve městech s 20 - 100 000 obyvatel. 90% pracovníků mzda vzrostla, pouze 8% se snížila a u 3% pracovníků zůstala nezměněna. Naopak **nejproblematictější situace** nastala v knihovnách v **městech nad 100 000 obyvatel**, kde se mzda **zvýšila pouze 64 % pracovníků, snížila se 29%** (tedy téměř třetina zaměstnanců). Nezměněna zůstala u 7% zaměstnanců těchto knihoven. **V ostatních kategoriích veřejných knihoven se zvýšení mzdy pohybovalo mezi 72% (obecní knihovny) až 84% (krajské knihovny)** pracovníků, snížení mzdy mezi 10 – 13% pracovníků a stabilní mzda se udržela v rozmezí 2% (krajské knihovny) až 14% (obecní knihovny) pracovníků.

Ve specializovaných knihovnách se mzdová úprava nejvýhodněji promítla ve školních knihovnách (je třeba mít ovšem na paměti, že jde o relativně malý vzorek respondentů!). Zvýšení mzdy se zde týkalo 85% pracovníků, snížení 9%. Obdobně v knihovnách vysokoškolských byla mzda zvýšena 84% pracovníků a snížena jen 6% pracovníků. Nejhorší situace se jeví v knihovnách kategorie „Ostatní“, kde mzda vzrostla pouze 45% pracovníků a snížena byla 42% pracovníků. O mnoho lépe nedopadly ani knihovny vojenské – nárůst mzdy u 50% pracovníků, snížení mzdy u 25% pracovníků. **Třetí nejhůře postiženou kategorií jsou knihovny lékařské, kde se mzda zvedla pouze 65% pracovníků a ke snížení došlo u 26% pracovníků. Zejména výsledky lékařských knihoven jsou v této otázce alarmující. Zatímco u vojenských knihoven jde o vzorek poměrně velmi malý, knihovny lékařské jsou zastoupeny velmi reprezentativně.** I v souvislosti s výsledky předchozí otázky lze konstatovat, že platová úprava dopadla pro jejich pracovníky špatně. Téměř shodná situace je ve zbývajících specializovaných knihovnách. Zvýšení platu se týkalo 71 – 78% pracovníků a snížení platu 16 – 17% pracovníků. Plat zůstal nezměněn v rozmezí 5 – 10% pracovníků.

9.3 Zařazení pracovníků knihoven do platových tříd a průměrné platy v letech 2003 a 2004

Otázky č. 18 – 19 tvořily tabulky týkající se počtu pracovních úvazků v jednotlivých třídách, průměrných měsíčních tarifů a průměrných měsíčních platů v letech 2003 a 2004.

V požadované struktuře vyplnily tabulky k otázkám zhruba dvě třetiny z celkového počtu knihoven, jež se průzkumu zúčastnily. Data nebyla zjišťována z knihoven, kde jsou uplatňovány jiné mzdové předpisy či třídy (především vysokoškolské, ale i další knihovny). Předpokládalo se dále, že nebudou poskytnuta data u knihoven s jedním pracovníkem (byť řada knihoven tato data poskytla). Chybí data knihoven, kde měly instituce, případně jejich zřizovatel, pochybnosti o tom, zda mohou tyto údaje poskytnout atd. Ze stejných důvodů některé knihovny nevedly údaje v nejvyšších třídách, kde se vyskytuje např. pouze 1 pracovník. I přes všechna tato omezení a redukce jde o reprezentativní přehled ve většině kategorií. Kromě vysokoškolských knihoven nelze za plně reprezentativní považovat kategorii knihoven vojenských a školních, poměrně málo reprezentativní je rovněž kategorie „Ostatní“.

Údaje byly poskytnuty o **4276 pracovních veřejných knihoven a 836 pracovních specializovaných knihoven**

Kategorie knihoven	Počet knihoven, které poskytly údaje	
	2003	2004
Obec. knih.	135	117
MK do 5000	130	141
MK 5-20000	140	142
MK 20-100000	47	47
MK nad 100000	4	4
Krajské knihovny	14	14
veřejné knihovny	470	465
Ústřední specializované knihovny	5	5
Vysokoškolské		
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR	29	29
Lékařské	46	46
Muzejní	52	54
Vojenské	3	5
Školní	12	14
Ostatní	19	14
specializované knihovny	166	167
Celkem	636	632

9.4 Zařazení pracovníků knihoven v roce 2003 do dvanácti platových tříd

V otázce č. 18 byly sledovány tyto údaje za první polovinu roku 2003: **počty pracovních úvazků** ve 12 třídách, **průměrné měsíční tarifní mzdy** podle tříd a **průměrné celkové měsíční mzdy** podle jednotlivých tříd, **Příloha graf č. 56-58**. Mzdové podmínky byly sledovány ve třídách 1 až 12, nebyly uváděny průměrné mzdy za knihovnu jako celek. Ty nelze z průměrných údajů zpětně zkonstruovat. Průměrná výše mzdy je uváděna vždy bez eventuálních ostatních osobních nákladů (dohody o provedení práce, o pracovní činnosti atp.).

Ve veřejných knihovnách bylo v roce 2003 nejvíce pracovníků zařazeno ve třídě 7 (stejně jako v roce 1998): **1547** pracovníků z celkového počtu 4276. Ve **třídě 8** bylo zařazeno **938** pracovníků a ve **třídě 6** celkem **493** pracovníků. Významnou z hlediska četnosti zařazení byla u pracovníků veřejných knihoven ještě **třída 9** s počtem **412** pracovníků, případně **třída 10** s počtem **284** pracovníků. Tato třída se ovšem už téměř výlučně týkala krajských knihoven, několik desítek pracovníků třídy 10 se vyskytlo také ve velkých městských knihovnách. Pouze 7 pracovníků mělo třídu 10 v knihovnách v sídlech pod 20000 obyvatel. Z tříd nižších než 6 bylo nejvíce pracovníků zařazeno ve třídě 2, a to celkem 149.

Specializované knihovny: Z počtu 836 pracovníků je nejčetnější třída 8 (225 pracovníků), následuje třída 7 (183 pracovníků), třída 10 (143 pracovníků), třída 9 (126 pracovníků) a třída 6 (62 pracovníků). Počet pracovníků v ostatních třídách je zcela zanedbatelný.

Uvedena nejsou data o vysokoškolských knihovnách, zanedbatelné jsou údaje o

vojenských knihovnách (3 pracovníci) a školních knihovnách (15 pracovníků). S rezervou je nutné brát rovněž data knihoven kategorie „Ostatní“, kde může jít v některých případech o vyjádření zcela jiné úrovně tříd. Údaje o ostatních specializovaných knihovnách jsou reprezentativní.

Počty zaměstnanců jsou v tomto úvodu zaokrouhlovány na celé úvazky, v dalším textu jsou uváděny přesně.

Procentní podíl obsazení platových tříd podle počtu funkčních míst

	Veřejné knihovny	Specializované knihovny	Knihovny celkem
	%	%	%
1. Třída	1,41	0,07	1,47
2. Třída	2,90	0,13	3,04
3. Třída	2,24	0,58	2,82
4. Třída	1,49	0,11	1,61
5. Třída	2,61	0,39	3,00
6. Třída	9,64	1,20	10,85
7. Třída	30,26	3,58	33,84
8. Třída	18,34	4,39	22,73
9. Třída	8,07	2,47	10,53
10. Třída	5,56	2,80	8,37
11. Třída	1,06	0,47	1,54
12. Třída	0,06	0,16	0,22
Celkem	83,65	16,36	100,00

Mzdová třída 1

Průměrné mzdy byly uváděny za **71,9 pracovníka veřejných knihoven a 3,5 pracovníka ve specializovaných knihovnách.** Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (31,64) a knihovny v městech s 20000 – 100000 obyvateli (26,6), nejméně knihovny v městech 5000 – 20000 (1,9).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 1 **ve veřejných knihovnách** dosahují **6145,20 Kč** na 1 pracovníka, od 5705,25 Kč v krajských knihovnách po 6928,80 Kč v knihovnách v nejmenších městech. Lze usuzovat, že v těchto knihovnách jde o pracovníky na pozici odborné síly.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **6662,30 Kč**, a to v rozmezí 6492,- Kč (muzejní knihovny) – 7000,- Kč (školní knihovny). Jde však o zanedbatelný počet pracovníků.

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 1 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **7200,50 Kč** na 1 pracovníka, od 6755,- Kč v knihovnách v největších městech po 7542,- Kč v obecních knihovnách. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **7013,30 Kč**, a to v rozmezí 7000,- Kč (školní knihovny) po 7024,- Kč (muzejní knihovny).

Mzdová třída 2

Průměrné mzdy byly uváděny za **148,5 pracovníka veřejných knihoven a 6,8 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (44,75), nejméně obecní knihovny (0,9).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 2 ve **veřejných knihovnách** dosahují **6723,7 Kč** na 1 pracovníka, od 6420,75 Kč v knihovnách v největších městech po 7225,62 Kč v knihovnách obecních. Lze usuzovat, že v těchto knihovnách jde opět o pracovníky na pozici odborné síly.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **6360,70 Kč**, a to v rozmezí 5872,- Kč (muzejní knihovny) – 6860,- Kč (kategorie „Ostatní“). Opět jde o zanedbatelný počet pracovníků.

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 2 ve **veřejných knihovnách** dosahuje **7768,70 Kč** na 1 pracovníka, od 7440,75 Kč v knihovnách v největších městech po 8217,45 Kč v knihovnách v nejmenších městech. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **7299,- Kč**, a to v rozmezí 6350,- Kč (ústřední specializované knihovny) až 8239,- Kč (kategorie „Ostatní“).

Mzdová třída 3

Průměrné mzdy byly uváděny za **114,5 pracovníka veřejných knihoven a 29,8 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (57), nejméně knihovny v největších městech (4,3).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 3 ve **veřejných knihovnách** dosahují **7025,70 Kč** na 1 pracovníka, od 6391,67 Kč v knihovnách v největších městech po 7851,20 Kč v knihovnách obecních. Lze usuzovat, že v těchto knihovnách jde opět o pracovníky na pozici odborné síly.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **7438,50 Kč**, a to v rozmezí 6757,- Kč (muzejní knihovny) – 7850,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 3 ve **veřejných knihovnách** dosahuje **8205,7 Kč** na 1 pracovníka, od 7280,33 Kč v knihovnách v největších městech po 8958,40 Kč v obecních knihovnách. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **8834,30 Kč**, a to v rozmezí 7947,- Kč (muzejní knihovny) až 9451,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu).

Mzdová třída 4

Průměrné mzdy byly uváděny za **76,3 pracovníka veřejných knihoven a 5,8 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (35,43), nejméně obecní knihovny (3,5).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 4 ve **veřejných knihovnách** dosahují **7658,60 Kč** na 1 pracovníka, od 7337,64 Kč v krajských knihovnách po 8440,- Kč v knihovnách obecních. Lze usuzovat, že v těchto knihovnách jde opět o pracovníky na pozici odborné síly.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **7304,60 Kč**, a to v rozmezí 6340,- Kč (muzejní knihovny) – 8630,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 4 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **9089,20 Kč** na 1 pracovníka, od 8326 Kč v knihovnách v největších městech po 10 260,70 Kč v obecních knihovnách. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **9080,50 Kč**, a to v rozmezí 7340,- Kč (muzejní knihovny) až 11666,- (lékařské knihovny).

Mzdová třída 5

Průměrné mzdy byly uváděny za **133,2 pracovníka veřejných knihoven a 19,9 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (45,59), nejméně knihovny v městech s 5000 – 20000 obyvatel (9,7).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 5 **ve veřejných knihovnách** dosahují **8588,60 Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 7870,07 Kč v knihovnách měst s 5000 – 20000 obyvatel po 9462,30 Kč v knihovnách v městech nejmenších.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **8682,40 Kč**, a to v rozmezí 7359,- Kč (muzejní knihovny) – 10452,- Kč (kategorie „Ostatní“).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 5 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **10723,10 Kč** na 1 pracovníka, od 10128,10 Kč v knihovnách ve městech s 5000 – 20000 obyvatel po 11621,60 Kč v knihovnách nejmenších měst. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **10670,30 Kč**, a to v rozmezí 8165,- Kč (muzejní knihovny) až 13 202,- Kč (lékařské knihovny).

Mzdová třída 6

Průměrné mzdy byly uváděny za **493 pracovníky veřejných knihoven a 61,5 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly knihovny v městech s 5000 – 20000 obyvatel, kde jde již o velmi četnou běžnou třídu odborných pracovníků (131,30), nejméně obecní knihovny (30,9). Ve specializovaných knihovnách se třída 6 objevuje poměrně častěji v kategorii „Ostatní“ (28,56).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 6 **ve veřejných knihovnách** dosahují **9262,30 Kč** na 1 pracovníka, od 8645,76 v knihovnách v městech s 20000 – 100000 obyvatel po 10032,90 Kč v knihovnách v městech nejmenších.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **9687,90 Kč**, a to v rozmezí 8278,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) – 12690,- Kč (vojenské knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 6 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **11299,50 Kč** na 1 pracovníka, od 10477,80 Kč v knihovnách ve městech s 5000 – 20000 obyvatel po 12081,50 Kč v obecních knihovnách. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **11768,30 Kč**, a to v rozmezí 10568,- Kč (muzejní knihovny) až 13490 Kč (vojenské knihovny).

Mzdová třída 7

Průměrné mzdy byly uváděny za **1547,1 pracovníka veřejných knihoven a 182,8 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (447,64), ale řádově stovky pracovníků jsou také v dalších kategoriích knihoven, nejméně z obecních knihoven (66,4). Ze specializovaných knihoven je třída 7 nejcharakterističtější pro muzejní knihovny (37,82).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 7 ve **veřejných knihovnách** dosahují **10228,20 Kč** na 1 pracovníka, od 9423,50 Kč v krajských knihovnách po 11078,50 Kč v obecních knihovnách.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **10151,20 Kč**, a to v rozmezí 9560,58 Kč (knihovny z oblasti výzkumu) – 10845,- Kč (vojenské knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 7 ve **veřejných knihovnách** dosahuje **12451,40 Kč** na 1 pracovníka, od 11668,30 Kč v knihovnách v největších městech po 13486,50 Kč v knihovnách v městech nejmenších. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **12608,80 Kč**, a to v rozmezí 11081,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) až 15400,- Kč (vojenské knihovny).

Mzdová třída 8

Průměrné mzdy byly uváděny za **937,5 pracovníka veřejných knihoven a 224,6 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (418,85), nejméně obecní knihovny (16,5). Ze specializovaných knihoven je třída 8 nejcharakterističtější pro lékařské knihovny (48,72).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 8 ve **veřejných knihovnách** dosahují **11654,70 Kč** na 1 pracovníka, od 10694,10 Kč v krajských knihovnách po 12678,90 Kč v knihovnách nejmenších měst.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **11017,10 Kč**, a to v rozmezí 10593,- Kč (muzejní knihovny) – 11465,40 Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 8 ve **veřejných knihovnách** dosahuje **15114,30 Kč** na 1 pracovníka, od 14059,30 Kč v knihovnách v největších městech po 16177,80 Kč v knihovnách měst s 5000 – 20000 obyvatel. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **13334,40 Kč**, a to v rozmezí 12120,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) až 13963,80 Kč (školní knihovny).

Mzdová třída 9

Průměrné mzdy byly uváděny za **412,3 pracovníka veřejných knihoven a 126,1 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (243,972), nejméně obecní knihovny (3 – zanedbatelný počet). Ze specializovaných knihoven je třída 9 nejcharakterističtější pro muzejní knihovny (20,47).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 9 ve **veřejných knihovnách** dosahují

12704,70 Kč na 1 pracovníka, od 12104,60 Kč v krajských knihovnách po 13341,70 Kč v obecních knihovnách.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **12504,70 Kč**, a to v rozmezí 11424,- Kč (muzejní knihovny) – 13642 Kč (kategorie „Ostatní“).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 9 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **18049,10 Kč** na 1 pracovníka, od 16137,30 Kč v knihovnách v největších městech po 19846,60 Kč v knihovnách měst s 20000 – 100000 obyvatel. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **15570,- Kč**, a to v rozmezí 13308,- Kč (knihovny muzejní) až 18096,- Kč (kategorie „Ostatní“).

Mzdová třída 10

Průměrné mzdy byly uváděny za **284,3 pracovníka veřejných knihoven a 143,4 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (226,32), u obecních knihoven není výskyt, v nejmenších městech 1 pracovník. Ze specializovaných knihoven je třída 10 čtenější v kategorii ústředních specializovaných knihoven (81,4).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 10 **ve veřejných knihovnách** dosahují **14409,90 Kč** na 1 pracovníka, od 13753,5 Kč v knihovnách v největších městech po 15969,- Kč v knihovnách nejmenších měst.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **14569,40 Kč**, a to v rozmezí 13661,- Kč (muzejní knihovny) – 15710,- Kč (školní knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda ve mzdové třídě 10 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **22259,- Kč** na 1 pracovníka, od 20732,60 Kč v knihovnách ve městech s 5000 – 20000 obyvatel po 23576,20 Kč v knihovnách ve městech s 20000 – 100000 obyvatel. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **19121,50 Kč**, a to v rozmezí 17612,- Kč (knihovny muzejní) až 24610,- Kč (knihovny školní – ojedinelé).

Mzdová třída 11

Průměrné mzdy byly uváděny za **54,4 pracovníka veřejných knihoven a 24,1 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (37,7), výskyt není v prvních dvou kategoriích veřejných knihoven, v dalších dvou zcela ojedinelé (celkem 5 pracovníků). Ve specializovaných knihovnách je výskyt čtenější v kategorii ústředních specializovaných knihoven (14), jinak ojedinelý.

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 11 **ve veřejných knihovnách** dosahují **16690,60 Kč** na 1 pracovníka, od 14345,- Kč v knihovnách ve městech s 20000 – 100000 obyvatel po 18895,-Kč v knihovnách měst s 5000 – 20000 obyvateli.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **15858,90 Kč**, a to v rozmezí 14339,- Kč (muzejní knihovny) – 17762,50 Kč (kategorie „Ostatní“).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 11 **ve veřejných knihovnách** dosahuje

24284,20 Kč na 1 pracovníka, od 19375,- Kč v knihovnách ve městech s 20000 - 100000 obyvatel po 30727,10 Kč v krajských knihovnách. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **23852,30 Kč**, a to v rozmezí 20450,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) až 29199,- Kč (kategorie „Ostatní“).

Mzdová třída 12

Průměrné mzdy byly uváděny za **3 pracovníky veřejných knihoven** (krajské knihovny a knihovna ve městě nad 100000 obyvatel) a **8 pracovníků ve specializovaných knihovnách**. Ve specializovaných knihovnách je výskyt v kategorii ústředních specializovaných knihoven (4) a v kategorii knihoven z oblasti výzkumu a AV ČR (4).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 12 **ve veřejných knihovnách** dosahují **20798,30 Kč** na 1 pracovníka.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **17354,80 Kč**, a to v rozmezí 16175,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) – 18535,- Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrné měsíční celkové mzdy v této mzdové třídě neuvádíme z důvodů možné identifikovatelnosti konkrétních osob.

9.5 Zařazení pracovníků knihoven v roce 2004 podle nového katalogu prací do šestnácti platových tříd

V otázce č. 19 byly sledovány za první polovinu roku 2004: **počty pracovních úvazků** v 16 třídách, dále **průměrné měsíční tarifní mzdy** a **průměrné celkové měsíční mzdy** podle jednotlivých tříd. Všechny údaje byly sledovány odděleně podle zařazení pracovníků knihoven v kategoriích **odborných knihovnických profesí** (stupnice platových tarifů uvedených v **příloze č. 2** k nařízení vlády č. 330/2003 o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě) a **ostatních profesí** (stupnice platových tarifů uvedených v **příloze č. 1** k nařízení vlády č. 330/2003 o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě). **Zvláště** pak byla sledována skupina pracovníků **zařazených jako úředníci správního úřadu nebo úředníci územně samosprávného celku**, kterým přísluší platový tarif podle stupnice platových tarifů uvedené v **příloze č. 4** k nařízení vlády č. 330/2003 o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

Mzdové podmínky byly sledovány ve třídách 1 až 16, nebyly uváděny průměrné mzdy za knihovnu jako celek. Ty opět nelze z průměrných údajů zpětně zkonstruovat. Průměrná výše mzdy je uváděna vždy bez eventuálních ostatních osobních nákladů (dohody o provedení práce, o pracovní činnosti atp.).

Zařazení knihovníků

Ve veřejných knihovnách bylo v roce 2004 nejvíce odborných knihovníků zařazeno ve třídě 8, viz Příloha graf č. 59-61. Posun o třídu výše oproti předchozím letům ovšem nelze považovat za žádný znatelný úspěch knihovnické profese; jde především pouze o rozložení pracovníků do širšího spektra tříd. Nejde tedy o žádné zlepšení celkové situace. Do třídy 8 bylo zařazeno **1242,1** odborných knihovníků **z celkového počtu 3535**. Ve **třídě 9** bylo

zařazeno **880** odborných knihovníků a ve **třídě 7** celkem **453** odborní knihovníci. Významnou z hlediska četnosti zařazení byla u pracovníků veřejných knihoven ještě **třída 10** s počtem **322** odborní knihovníci, **třída 11** s počtem **298** odborných knihovníků, **třída 6: 159** odborných knihovníků a **třída 12: 119** odborných knihovníků. Tato třída se ovšem už téměř výlučně týkala krajských knihoven a několika knihoven městských. **42** specializovaných knihovníků, téměř výhradně z kategorie krajských knihoven, bylo zařazeno do **třídy 13**. Ostatní třídy jsou zastoupeny ojediněle. Přestože pro odborné knihovnické profese je katalog prací stanoven až od třídy 6, cca **15 specializovaných knihovníků** bylo **zařazeno ve třídách nižších, a to od třídy 1**. Týká se obecních knihoven a prvních tří kategorií městských knihoven. Tato zařazení nemohou být v souladu s katalogem prací, a tedy ani v souladu s příslušnou legislativou. Na druhé straně **nesprávné zařazení relativně malého počtu pracovníků** do těchto tříd (srovnej se zařazením do obdobných tříd v roce 2003!) svědčí o tom, že **změna mzdové soustavy** mimo jiné významně **přispěla k sjednocení v oblasti zařazování specializovaných knihovníků** do srovnatelných mzdových tříd.

Specializované knihovny: Z počtu 653 specializovaných knihovníků **je nejčetnější třída 9** (**141** odborných knihovníků), následuje **třída 10** (**123** odborní knihovníci) a **třída 11** (**113** odborných knihovníků), **třída 12** (**86** odborných knihovníků) a **třídy 6 a 13** (**31 a 30** odborných knihovníků). Počet pracovníků v ostatních třídách je zcela zanedbatelný. Také ve specializovaných knihovnách bylo 6 odborných knihovníků zařazeno ve třídách 1 – 5, tedy v rozporu s legislativními normami. Ve specializovaných knihovnách jako celku lze konstatovat **zlepšení situace v zařazení odborných knihovníků oproti roku 2003**.

Nejsou ovšem opět uvedena data o vysokoškolských knihovnách, nedostatečně reprezentativní jsou údaje o vojenských knihovnách (5 pracovníků) a školních knihovnách (16 pracovníků). Platí opět, že s rezervou je nutné brát data knihoven kategorie „Ostatní“, kde může jít v některých případech o vyjádření odlišných tříd. Údaje o ostatních specializovaných knihovnách jsou reprezentativní.

Počty zaměstnanců jsou v tomto úvodu zaokrouhlovány na celé úvazky, v dalším textu jsou uváděny přesně.

Procentní podíl obsazení platových tříd podle počtu funkčních míst

	Veřejné knihovny	Specializované knihovny	Knihovny celkem
	%	%	%
1. Třída	0,08	0,02	0,10
2. Třída	0,12	0,02	0,14
3. Třída	0,04	0,06	0,10
4. Třída	0,08	0,00	0,08
5. Třída	0,05	0,02	0,08
6. Třída	3,80	0,73	4,53
7. Třída	10,81	0,61	11,42
8. Třída	29,66	2,19	31,84
9. Třída	21,00	3,35	24,35
10. Třída	7,68	2,92	10,60
11. Třída	7,11	2,70	9,81
12. Třída	2,83	2,06	4,89
13. Třída	1,00	0,72	1,72
14. Třída	0,10	0,17	0,26
15. Třída	0,00	0,02	0,02
16. Třída	0,05	0,00	0,05
Celkem	84,40	15,59	100,00

Mzdová třída 1

Průměrné mzdy jsou uvedeny pouze za **3,3 pracovníka veřejných knihoven a 1 pracovníka ve specializované knihovně (lékařské)**. Ve veřejných knihovnách se jednalo o knihovny obecní a v nejmenších městech.

Průměrná tarifní měsíční mzda v mzdové třídě 1 ve veřejných knihovnách byla **6368,- Kč**, v rozmezí od 6030,- Kč až 6705,- Kč. Ve specializovaných knihovnách nebyla průměrná tarifní mzda v této třídě uvedena.

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 1 ve veřejných knihovnách dosahuje **7089,50 Kč** na 1 pracovníka v rozmezí od 6884,- Kč do 7295,- Kč.

Mzdová třída 2

Průměrné mzdy byly uváděny za **5 pracovníků veřejných knihoven** (kategorie nejmenších měst a měst do 20 000 obyvatel) a **0,8 pracovníka ve specializovaných knihovnách** (školní knihovna).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 2 ve veřejných knihovnách dosahují **6905,- Kč**, v rozmezí od 6350,- Kč do 7460,- Kč.

Ve specializovaných knihovnách je tarifní mzda v této třídě **7000,- Kč**.

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 2 ve veřejných knihovnách dosahuje **7255,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 7050,- Kč do 7460,- Kč. Výše průměrné celkové

mzdy uváděná v kategorii specializovaných knihoven je rovna tarifu.

Mzdová třída 3

Průměrné mzdy byly uváděny za **1,6 pracovníka veřejných knihoven** (kategorie knihoven ve městech s 5000 – 20000 obyvatel) a **2,5 pracovníka ve specializovaných knihovnách** (muzejní knihovny).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 3 ve veřejných knihovnách dosahují **9020,- Kč** na 1 pracovníka.

Ve specializovaných knihovnách je průměrná tarifní mzda v této třídě **7456,- Kč**.

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 3 ve veřejných knihovnách dosahuje **9720,- Kč**. Ve specializovaných knihovnách je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **8449,- Kč**.

Mzdová třída 4

Průměrné mzdy byly uváděny za **3,3 pracovníka veřejných knihoven** (knihovny ve městech s 20000 – 100000 obyvatel). Ve specializovaných knihovnách nebyl do třídy 4 zařazen žádný odborný knihovník.

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 4 ve veřejných knihovnách dosahují **5881,- Kč** na 1 pracovníka. **Průměrná měsíční celková mzda** ve mzdové třídě 4 ve veřejných knihovnách dosahuje **6373,- Kč** na 1 pracovníka.

U údajů v této třídě nelze vyloučit ani určitou chybu (špatně vyplněné dotazníky) vzhledem k výrazně nižším hodnotám jak v položce průměrných tarifních mezd, tak v položce průměrných celkových mezd oproti předcházejícím (nižším) třídám.

Mzdová třída 5

Průměrné mzdy byly uváděny za **2,3 pracovníka veřejných knihoven** (knihovny ve městech s 5000 – 20000 a 20000 – 100000 obyvatel) a **1 pracovníka ve specializovaných knihovnách** (muzejní knihovna).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 5 ve veřejných knihovnách dosahují **10 380,- Kč** na 1 pracovníka v rozsahu 10 325,- Kč až 10 435,- Kč.

Ve specializovaných knihovnách nebyla průměrná tarifní mzda ani celková mzda v této třídě uvedena.

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 5 ve veřejných knihovnách dosahuje **11470,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 11 254,- Kč do 11 685,50 Kč.

Mzdová třída 6

Průměrné mzdy byly uváděny za celkem **159,3 pracovníka veřejných knihoven** a **30,6 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet

pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (59,973), nejméně obecní knihovny (9,8). Ve specializovaných knihovnách se třída 6 objevuje nejčastěji v kategorii ústředních specializovaných knihoven (15,5) a v kategorii „Ostatní“ (11,5).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 6 **ve veřejných knihovnách** dosahují **9770,- Kč** na 1 pracovníka, od 9478,27 Kč v krajských knihovnách po 10128,30 Kč v knihovnách v největších městech.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **9821,- Kč**, a to v rozmezí 8970,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) do 10896,- Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 6 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **10882,- Kč** na 1 pracovníka, od 10462,70 Kč v krajských knihovnách po 11570,60 Kč v knihovnách v nejmenších městech. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **11718,- Kč**, a to v rozmezí 10362,- Kč (kategorie „Ostatní“) až 13880,- Kč (lékařské knihovny).

Mzdová třída 7

Průměrné mzdy byly uváděny za **452,7 pracovníka veřejných knihoven a 25,5 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly knihovny ve městech s 20000 – 100000 obyvatel (138,2), nejméně krajské knihovny (31,65). Ze specializovaných knihoven je v této třídě zařazeno nejvíce pracovníků v lékařských knihovnách (8,25).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 7 **ve veřejných knihovnách** dosahují **10912,- Kč** na 1 pracovníka, od 10547,80 Kč v krajských knihovnách po 11230,10 Kč v obecních knihovnách.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **11382,-Kč**, a to v rozmezí 9705,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) – 12770,- Kč (vojenské knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 7 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **12173,- Kč** na 1 pracovníka, od 11311,30 Kč v knihovnách v největších městech po 13053,20 Kč v knihovnách v městech nejmenších. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **12806,- Kč**, a to v rozmezí 11605,- Kč (knihovny z oblasti výzkumu) až 14528,- Kč (kategorie „Ostatní“).

Mzdová třída 8

Průměrné mzdy byly uváděny za **1242,1 pracovníka veřejných knihoven a 91,5 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (297,51), nejméně obecní knihovny (42). Ze specializovaných knihoven je ve třídě 8 zařazeno nejvíce pracovníků v ústředních specializovaných knihovnách (41,8).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 8 **ve veřejných knihovnách** dosahují **12123,- Kč** na 1 pracovníka, od 11473,30 Kč v krajských knihovnách po 13013,80 Kč v obecních knihovnách.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **12484,- Kč**, a to v rozmezí 10728,50 Kč (školní knihovny) – 12713,50 Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 8 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **13879,- Kč** na 1 pracovníka, od 12645,70 Kč v krajských knihovnách po 15081,80 Kč v obecních knihovnách. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **14516,- Kč**, a to v rozmezí 13005,80 Kč (muzejní knihovny) až 17640,- Kč (vojenské knihovny).

Mzdová třída 9

Průměrné mzdy byly uváděny za **879,6 pracovníka veřejných knihoven a 140,1 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (398,519), nejméně obecní knihovny (6). Ze specializovaných knihoven je třída 9 nejcharakterističtější pro lékařské knihovny (45,84).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 9 **ve veřejných knihovnách** dosahují **12885,- Kč** na 1 pracovníka, od 12248,20 Kč v obecních knihovnách po 13487,70 Kč v knihovnách v nejmenších městech.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **12775,- Kč**, a to v rozmezí 12291,30 Kč (školní knihovny) – 13245,- Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 9 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **15265,- Kč** na 1 pracovníka, od 14031,70 Kč v krajských knihovnách po 16287,50 Kč v knihovnách ve městech s 5000 – 20000 obyvatel. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **14221,- Kč**, a to v rozmezí 13078,30 Kč (kategorie „Ostatní“) až 14910,- Kč (ústřední specializované knihovny).

Mzdová třída 10

Průměrné mzdy byly uváděny za **321,6 pracovníka veřejných knihoven a 122,5 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (195,033), v obecních knihovnách jsou to pouze 3 pracovníci, v knihovnách v nejmenších městech pouze 4 pracovníci. Ze specializovaných knihoven je třída 10 četnější v kategorii ústředních specializovaných knihoven (73,4).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 10 **ve veřejných knihovnách** dosahují **14343,- Kč** na 1 pracovníka, od 13532,30 Kč v knihovnách v největších městech po 15332,70 Kč v knihovnách obecních.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **13772,- Kč**, a to v rozmezí 13076,70 Kč (kategorie „Ostatní“) – 14517,50 Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 10 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **19232,- Kč** na 1 pracovníka, od 16291,80 Kč v krajských knihovnách po 23104,- Kč v knihovnách obecních. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **15310,- Kč**, a to v rozmezí 14061,30 Kč (kategorie „Ostatní“) až 16129,40 Kč.

Kč (lékařské knihovny).

Mzdová třída 11

Průměrné mzdy byly uváděny za **297,6 pracovníka veřejných knihoven a 113,1 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (226,875), výskyt není v obecních knihovnách, v nejmenších městech jde o 2 pracovníky. Ve specializovaných knihovnách je výskyt nejčetnější v kategorii ústředních specializovaných knihoven (69).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 11 **ve veřejných knihovnách** dosahují **15777,- Kč** na 1 pracovníka, od 14989,50 Kč v krajských knihovnách po 17020,- Kč v knihovnách v nejmenších městech.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **15353,- Kč**, a to v rozmezí 14902,70 Kč (muzejní knihovny) a 14906,50 Kč (kategorie „Ostatní“) až 16093,20 Kč (lékařské knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 11 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **21264,- Kč** na 1 pracovníka, od 19183,70 Kč v knihovnách v největších městech a 19196,50 Kč v krajských knihovnách po 23706,30 Kč v knihovnách ve městech s 20000 – 100000 obyvatel. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **17823,- Kč**, a to v rozmezí 16840,60 Kč (muzejní knihovny) až 20695,- Kč (lékařské knihovny).

Mzdová třída 12

Průměrné mzdy byly uváděny za **118,5 pracovníka veřejných knihoven a 86,4 pracovníka ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě uvedly krajské knihovny (93,48), v nejmenších městech je to pouze 1 pracovník, v městech s 5000 – 20000 obyvatel 4 pracovníci. Ve specializovaných knihovnách je výskyt nejčetnější v ústředních specializovaných knihovnách (41,8).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 12 **ve veřejných knihovnách** dosahují **17164,- Kč** na 1 pracovníka, od 16176,10 Kč v krajských knihovnách po 18636,- Kč v knihovnách v nejmenších městech.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **16587,- Kč**, a to v rozmezí 14905,30 Kč (kategorie „Ostatní“) – 17435,40 Kč (lékařské knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 12 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **26418,- Kč** na 1 pracovníka, od 23384,- Kč v krajských knihovnách po 30988,80 Kč v knihovnách v největších městech. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **19668,- Kč** v rozmezí 16715,30 Kč (kategorie „Ostatní“) – 21720,- Kč (školní knihovny - ojedinelé).

Mzdová třída 13

Průměrné mzdy byly uváděny za **42 pracovníky veřejných knihoven a 30 pracovníků ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven nejvyšší počet pracovníků v této třídě

uvedly krajské knihovny (40), další výskyt je po jednom pracovníkovi v kategoriích měst s 20000 – 100000 obyvateli a městech největších. Ve specializovaných knihovnách je výskyt nejčetnější v kategorii ústředních specializovaných knihoven (23).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 13 **ve veřejných knihovnách** dosahují **19719,- Kč** na 1 pracovníka, od 18377,20 Kč v krajských knihovnách po 20390,-Kč shodně ve zbývajících knihovnách.

Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda v této třídě **17342,- Kč**, a to v rozmezí 15702,50 Kč (muzejní knihovny) – 19175,- Kč (ústřední specializované knihovny).

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 13 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **33050,- Kč** na 1 pracovníka (28540,80 Kč v krajských knihovnách); další údaje vzhledem k možné identifikovatelnosti konkrétních osob neuvádíme. Ve **specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **22699,- Kč** v rozmezí 18653,- Kč (kategorie „Ostatní“) – 24705,50 Kč (knihovna AV ČR).

Mzdová třída 14

Průměrné mzdy byly uváděny za **4 pracovníky veřejných knihoven a 7 pracovníků ve specializovaných knihovnách**. Z veřejných knihoven je výskyt pouze v kategorii krajské knihovny. Ve specializovaných knihovnách se jedná téměř výlučně o kategorii ústředních specializovaných knihoven (6).

Průměrné tarifní měsíční mzdy v mzdové třídě 14 **ve veřejných knihovnách** dosahují **21123,- Kč** na 1 pracovníka. **Ve specializovaných knihovnách** je průměrná tarifní mzda **19943,- Kč**. Průměr zde snižuje 1 pracovník muzejní knihovny, v kategorii ústředních specializovaných knihoven je průměr 20646,50 Kč.

Průměrná měsíční celková mzda v mzdové třídě 14 **ve veřejných knihovnách** dosahuje **34047,- Kč** na 1 pracovníka. **Ve specializovaných knihovnách** je průměrná měsíční celková mzda v této třídě **25178,- Kč** (28355,- je průměrná mzda takto zařazených pracovníků v ústředních specializovaných knihovnách).

Mzdová třída 15

V této třídě se vyskytuje pouze 1 pracovník v kategorii **specializovaných knihoven**, a to v kategorii „Ostatní“ s průměrnou tarifní mzdou **21610,- Kč**. Další údaje neuvádíme z důvodu možné identifikovatelnosti konkrétních osob.

Mzdová třída 16

V této třídě se vyskytují pouze 2 pracovníci v kategorii **veřejných knihoven**, a to v kategorii krajských knihoven s průměrnou tarifní mzdou **24270,- Kč**. Další údaje neuvádíme z důvodu možné identifikovatelnosti konkrétních osob.

Zařazení ostatních pracovníků

Ostatní pracovníci (neknihovnické profese – celkem 834,4) byli v knihovnách v roce 2004 zařazeni takto, viz též **Příloha graf č. 62-64:**

Počet úvazků „ostatních pracovníků“ v jednotlivých druzích knihoven v roce 2004 dle tříd

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Obecní	1,4	1,85	0,5	0,85			4	1,3							
MK do 5000		5,5	1			1	6,5	2,6	2,4	1					
MK 5-20000	3,4	32,6	6,2	5,5	1,35		3,65	8,9	13,4	7,6	3				
MK 20-100000	1,9	51	23,6	23,9	5,4	5,9	12,1	18,6	26	26,1	13	3	1		
MK nad 100000	4,25	10,15	4,48	9,63	6	8	4	8,5	5,67	8,33	4,5	2	0	0	0
Krajské knihovny	8,4	46,64	26,26	22,49	29,25	36,47	43,84	50,38	45,88	45,88	31,68	25,75	13	3	2
Veřejné knihovny	19,35	147,74	62,04	62,37	42	51,37	74,09	90,28	93,35	88,91	52,18	30,75	14	3	2
Ústřední spec. knihovny	1		7,8	6,1	4	1	1	10	10,6	14,5	10	14			
Vysokoškolské															
Knihovny z oblasti výzkumu, AV ČR				0,8		0,4	0,5		13,1	4,3	3	1	1		
Lékařské	1	0	0	2	1	0	2,5	3,75	4,44	7	1,5	1	0	0	0
Muzejní	0	0,25	1	0	0	0	1	0	0,1	0	0	1	0	0	0
Vojenské	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Školní						0,5	3	1	3,4			0,5			
Ostatní	2,75				2,75	19	6	5	7,5	8	2	1			1
specializované knihovny	4,75	0,25	8,8	8,9	7,75	20,9	14	19,75	39,14	33,8	16,5	18,5	1	0	1

Procentní podíl obsazení platových tříd podle počtu funkčních míst

	Veřejné knihovny	Specializované knihovny	Knihovny celkem
	%	%	%
1. Třída	1,88	0,46	2,34
2. Třída	14,36	0,02	14,39
3. Třída	6,03	0,86	6,89
4. Třída	6,06	0,87	6,93
5. Třída	4,08	0,75	4,84
6. Třída	4,99	2,03	7,03
7. Třída	7,20	1,36	8,57
8. Třída	8,78	1,92	10,70
9. Třída	9,08	3,81	12,88
10. Třída	8,64	3,29	11,93
11. Třída	5,07	1,60	6,68
12. Třída	2,99	1,80	4,79
13. Třída	1,36	0,10	1,46
14. Třída	0,29	0,00	0,29
15. Třída	0,19	0,10	0,29
16. Třída	0,00	0,00	0,00
Celkem	81,03	18,96	100,00

Za reprezentativní lze považovat údaje z knihoven veřejných, ústředních specializovaných, lékařských a knihoven z oblasti výzkumu a AV ČR, částečně i knihoven kategorie „Ostatní“.

Nejsou uvedena data z vysokoškolských a vojenských knihoven, zanedbatelné jsou počty uváděné u muzejních knihoven, nedostatečně reprezentativní jsou data školních knihoven. Platí opět, že s určitou rezervou je nutné brát data knihoven kategorie „Ostatní“, kde může jít v některých případech o vyjádření odlišných tříd.

Nejčetnější třídou charakteristickou pro neknihovnické profese je ve veřejných knihovnách třída 2, v pořadí dle četnosti následují třídy 9, 8, 10, 7, 4, 3, 6, 11, 5, 12, 1 a 13. Ve třídách 14 a 15 jde pouze o 5 osob. **Ve specializovaných knihovnách je nejčetnější třída 9 a 10**, dále 6, 8, 12 a 11. V ostatních třídách jde pouze o několik jedinců, případně není výskyt.

Vzhledem k tomu, že tato analýza má mapovat především situaci knihovnické profese, není zde mzdová situace dalších profesí v knihovnách blíže komentována. Mzdovou situaci v jednotlivých třídách (podle kategorií knihoven) je možné sledovat v tabulkách uvedených v příloze. Porovnání průměrných tarifních měsíčních mezd knihovnických a „neknihovnických“ profesí vyznívá samozřejmě většinou ve prospěch knihovnických profesí (viz stupnice platových tarifů dle přílohy 2). Rozdíly ve výši celkových průměrných měsíčních platů však již tak jednoznačné nejsou.

Ve veřejných knihovnách ve třídách 1, 2, 4, 6 a 12 mají vyšší průměrné mzdy ostatní (neknihovničtí) pracovníci; ve třídě 7 je průměrná mzda téměř stejná (rozdíl 140,- Kč). Ve třídách 3, 5, 8 a 9 jsou rozdíly řádově ve stokorunách (500 – 800,- Kč). Teprve u nejvyšších tříd se rozdíl v průměrné měsíční mzdě zvyšuje významně (řádově v tisících).

Ve specializovaných knihovnách mají neknihovničtí pracovníci vyšší průměrné měsíční mzdy ve třídách 1, 2, 3, 7, 10, 12, ve třídách 4 a 5 tyto profese nejsou uvedeny. Ve třídě 10 je rozdíl ve prospěch knihovnických profesí 80 Kč (tzn. srovnatelná mzda). **Vyšší mzdy mají knihovníci ve třídách 6, 8, 11, 13 a 15.**

Zařazení pracovníků knihoven jako úředníků úřadu veřejné správy

Poslední sledovanou skupinou byli **pracovníci zařazení jako úředníci správního úřadu nebo úředníci územně samosprávného celku**, kterým přísluší platový tarif podle stupnice platových tarifů uvedené v příloze č. 4 k nařízení vlády č. 330/2003 o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. Situace u těchto pracovníků vypadala následovně: údaje se týkaly pouze **107,3 pracovníka veřejných a 9,4 pracovníka specializovaných knihoven** (zde pouze kategorie „Ostatní“ a **0,9 pracovníka v lékařské knihovně**), pouze ve třídách **6, 9, 11 a 12**.

Ve veřejných knihovnách se toto zařazení týkalo pouze zaměstnanců obecních knihoven a knihoven v prvních dvou kategoriích městských knihoven, a to mzdových tříd 1 – 10 v následujícím rozložení četností

Třídy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
veřejné knihovny	2,55	5,46	4,5	0,5	0,6	8,4	38,6	38,7	7	1
Obec. knih.	0,45	0,1	0,5			2,9	7,8	13,1	1	
MK do 5000	2,1	0,76	1		0,6	1,5	15,1	11,4	1	1
MK 5-20000		4,6	3	0,5		4	15,7	14,2	5	

Mzdová třída 1

Údaje se týkají **pouze 2,55 pracovníka veřejných knihoven. Průměrná tarifní měsíční mzda** je zde **7587 Kč**, v rozmezí od 6473,05 Kč (knihovny v nejmenších městech) do 8700,- Kč (obecní knihovna). **Průměrná měsíční celková mzda** v mzdové třídě 1 dosahuje **9104,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 7442,30,- Kč (knihovny v nejmenších městech) do 10766,- Kč (obecní knihovna). **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdová třída 2

Údaje se týkají **pouze 5,46 pracovníka veřejných knihoven. Průměrná tarifní měsíční mzda** je zde **9121,- Kč**, v rozmezí od 8597,92 Kč (knihovny v městech s 5000 – 20000 obyvatel) do 9440,- Kč (obecní knihovna). **Průměrná měsíční celková mzda** v mzdové třídě 2 dosahuje **9754,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 9440,- Kč (obecní knihovny) do 10191,70 Kč (knihovny v nejmenších městech). **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdová třída 3

Údaje se týkají **pouze 4,5 pracovníka veřejných knihoven. Průměrná tarifní měsíční mzda** je zde **8678,- Kč**, v rozmezí od 8435,- Kč (knihovny v městech s 5000 – 20000 obyvatel) do 8800,- Kč (shodně obě další kategorie knihoven). **Průměrná měsíční celková mzda** v mzdové třídě 3 dosahuje **9212,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 8435,- Kč (knihovny v městech s 5000 – 20000 obyvatel) do 10400,- Kč (knihovny v nejmenších městech). **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdová třída 4

Údaje se týkají **pouze 0,5 pracovníka veřejné knihovny** (knihovna ve městě s 5000 – 20000 obyvatel). Jeho průměrná **tarifní měsíční mzda** je **11202,- Kč**, **průměrná měsíční celková mzda** **12202,- Kč**. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdová třída 5

Údaje se týkají **pouze 0,6 pracovníka veřejné knihovny** (knihovna ve městě do 5000 obyvatel). Jeho průměrná **tarifní měsíční mzda** je **8390,- Kč** a **shoduje se s průměrnou měsíční celkovou mzdou**. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdová třída 6

Údaje se týkají **8,4 pracovníka veřejných knihoven a 1,9 pracovníka ve specializovaných knihovnách** (0,9 lékařské knihovny, 1 pracovník kategorie „Ostatní“). **Průměrná tarifní měsíční mzda** je ve **veřejných knihovnách 11602,- Kč**, v rozmezí od 10660,- Kč (obecní knihovny) do 12605,- Kč (knihovny v nejmenších městech). **Průměrná měsíční celková mzda** ve **veřejných knihovnách** dosahuje **13446,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 11857,50 Kč (obecní knihovny) do 15367,50 Kč (knihovny v nejmenších městech).

Ve **specializovaných knihovnách** je **průměrná tarifní mzda 11416,- Kč**, **průměrná celková mzda 12128,- Kč**; v lékařské knihovně 9967,- Kč, v knihovně kategorie „Ostatní“ 14290,- Kč.

Mzdová třída 7

Teprve tato třída je **mírně statisticky zajímavá pro veřejné knihovny**. Údaje se týkají **38,6 pracovníka veřejných knihoven**. **Průměrná tarifní měsíční mzda je 12899,- Kč**, v rozmezí od 12488,60 Kč (obecní knihovny) do 13197,90 Kč (knihovny ve městech s 5000 - 20000 obyvatel). **Průměrná měsíční celková mzda dosahuje 14591,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 13439,60 Kč (obecní knihovny) do 15395,60 Kč (knihovny ve městech s 5000 - 20000 obyvatel). **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdová třída 8

Obdobnou četnost má třída 8. Údaje se týkají **38,7 pracovníka veřejných knihoven**. **Průměrná tarifní měsíční mzda je 14118,- Kč**, v rozmezí od 13871,40 Kč (obecní knihovny) do 14461,60 Kč (knihovny ve městech s 5000 - 20000 obyvatel). **Průměrná měsíční celková mzda ve veřejných knihovnách dosahuje 16641,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 15696,70 Kč (obecní knihovny) do 17916,- Kč (knihovny ve městech s 5000 - 20000 obyvatel). **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdová třída 9

Tato třída je již opět statisticky nevýznamná. Údaje se týkají **7 pracovníků veřejných knihoven a 5,5 pracovníka specializovaných knihoven**. **Průměrná tarifní měsíční mzda je ve veřejných knihovnách 14462,- Kč**, v rozmezí od 13550,- Kč (knihovna v malém městě) do 15580,- Kč (obecní knihovna). **Průměrná měsíční celková mzda ve veřejných knihovnách dosahuje 15351,- Kč** na 1 pracovníka, v rozmezí od 13593,- Kč (knihovna v malém městě) do 16830,- Kč (knihovna obecní).

Ve specializovaných knihovnách je průměrná tarifní měsíční mzda 14094,- Kč, při čemž jediný pracovník lékařské knihovny má tarifní mzdu 13817,- Kč a pracovníci knihoven kategorie „Ostatní“ průměrnou tarifní mzdu 14370,- Kč. **Průměrná měsíční celková mzda ve specializovaných knihovnách dosahuje v této třídě 17305,- Kč**, a to 16259,- Kč v lékařské knihovně a 18350,- Kč v knihovnách kategorie „Ostatní“.

Mzdová třída 10

V mzdové třídě 10 je zařazen pouze jeden pracovník v městě do 5000 obyvatel s **průměrnou tarifní měsíční mzdou 16550,- Kč a průměrnou měsíční celkovou mzdou 17655,- Kč**. **Ve specializovaných knihovnách není výskyt.**

Mzdové třídy 11 a 12

Tyto mzdové třídy se vyskytují **pouze ve specializovaných knihovnách, vždy po 1 pracovníkovi** (kategorie „Ostatní“). **Průměrný měsíční tarif ve třídě 11 je 17960,- Kč, celková průměrná měsíční mzda 22630,- Kč**. Ve třídě 12 je **průměrný měsíční tarif 19910,- Kč, celková průměrná měsíční mzda pak 28700,- Kč**.

Shrnutí

Tradičně nedobrou mzdovou situaci v knihovnách potvrdil i tento průzkum, Příloha graf č. 54-55. Průměrná mzda za 1. pol. roku 2003 činila v České republice 16 729,- Kč (údaj Českého statistického úřadu), zatímco průměrná mzda pracovníka knihovny v tomto období dosáhla částky 13692,- Kč, tj. 18% (3037,- Kč) pod celostátním průměrem. Jestliže

průměrná mzda v České republice v r. 2004 byla 17 788,- Kč, je možné konstatovat, že absolutní většina zaměstnanců knihoven v České republice se i po přechodu na nový katalog prací pohybuje hluboko pod tímto průměrem. Průměrný plat knihovníka činil za 1. pol. roku 2004 15 520,- Kč, tj. 13% (2 268,- Kč) pod celostátním průměrem. Z celkového počtu odborných knihovníků, za něž byly údaje vyplněny se i podle zvýhodněných tabulek (příloha 2, 4) nad celostátní průměr dostalo pouze 29,32% odborných knihovníků (necelá třetina). Jedná se o ty pracovníky, kteří jsou zařazeni ve třídě 10 a výše, ovšem také v průměru, neboť i ve třídě 10 a 11 např. ve specializovaných knihovnách jsou vykazovány nižší průměrné mzdy, než je zmíněný celorepublikový průměr. Uvědomíme-li si, že od třídy 12 se v případě veřejných knihoven jedná již téměř výhradně o krajské knihovny, že v uvedených třídách 10 a výše se již obvykle nacházejí vedoucí a ředitelé knihoven (samozřejmě lidé s obrovskou zodpovědností za chod instituce, veřejný majetek a mnohdy desítky (stovky) pracovníků a svým způsobem i desetitisíce uživatelů), kteří ovšem díky nadtarifním složkám (např. příplatky za vedení) tuto průměrnou mzdu jistě výrazně zvyšují, celkový obraz mzdové situace českého knihovnictví příliš optimisticky nevypadá. Ve třídě č. 8, která vyžaduje středoškolské vzdělání a je nejpoužívanější třídou pro profesi knihovníka, činila průměrná mzda částku 13 563,- Kč, tj. 24% (4 225,- Kč) pod celostátním průměrem. Celkově nízké mzdové ohodnocení pracovníků knihoven brání zásadní změně vzdělanostní a věkové struktury pracovníků, která by odpovídala postavení a funkcím knihoven jako klíčové složky vzdělávacího systému.

10. ZÁVĚRY A NÁVRHY NA OPATŘENÍ

Závěry	Návrhy na opatření
<ol style="list-style-type: none"> 1. Oproti roku 1990 i 1998 se zvýšil počet kvalifikovaných pracovníků (knihovníci + ostatní THP) a poklesl počet ostatních pracovníků (většinou bez vzdělání). 2. Nepatrně poklesla úroveň feminizace profese (z 93% na 91%). Ve specializovaných knihovnách dosahuje podíl žen 87%. 3. Nadále pokračuje nepříznivý trend stárnutí ve struktuře pracovníků knihoven. Zvýšil se podíl pracovníků starší 50 let (z 30% na 35%). Stoupl i podíl pracovníků ve věkové kategorii nad 60 let. Kategorie mladších pracovníků zůstala beze změny (37%) 4. Z hlediska struktury vzdělání došlo k poklesu počtu pracovníků se základním vzděláním. Výrazně se 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podporovat trend růstu kvalifikace pracovníků knihoven. 2. Hledat cesty k získávání a udržení mužů v knihovnické profesi. 3. Získávat pro práci v knihovnách mladé lidi. 4. Podporovat všechny formy vysokoškolského studia. Zaplnit mezeru v nabídce kombinovaného

<p>zvýšil podíl pracovníků, kteří mají střední nebo vysokoškolské vzdělání neknižovnického zaměření.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Pracovníci knihoven zůstávají své instituci věrni. Stoupl počet pracovníků, kteří jsou v knihovně zaměstnání více než 10 let. Podíl této skupiny se zvýšil ve veřejných i specializovaných knihovnách cca o 17%. 6. Při získávání kvalifikace v oblasti ICT výrazně vzrostl význam vzdělávacích center krajských knihoven (34%), stále má velký význam samostudium (25%) a školení v knihovně (16%). Školní vzdělávání v této oblasti je využíváno na úrovni 11%. 7. Výrazně stoupla spokojenost s nabídkou vzdělávání. Stále stejně významnou překážkou ve vzdělávání je nedostatek času. 8. Většina knihoven klade největší důraz na to, aby vzdělávání v oblasti ICT zajišťovaly knihovny (vzdělávací centra, regionální knihovny, specializované knihovny, NK ČR) 9. 81% pracovníků knihoven ovládá aktivně alespoň jeden cizí jazyk (ruština 38%, angličtina 39%, němčina 23%). Jazykové kompetence v angličtině jako rozhodujícím jazyku pro mezinárodní komunikaci jsou však nedostatečné. Přesto stoupla spokojenost s jazykovým vybavením pracovníků. 10. Nejvíce podporovanou oblastí vzdělávání je vzdělávání profesní, následuje vzdělávání v oblasti ICT, nejméně podporováno je vzdělávání jazykové. Nejčastější bývá podpora vzdělávání ze strany zaměstnavatele formou poskytování pracovního volna. Finanční podpora i motivace pracovníků je využívána výrazně méně. 11. V profesním vzdělávání jsou preferována tato témata: <ol style="list-style-type: none"> a. Veřejné knihovny: výpůjční služby, jmenná katalogizace, 	<p>oborového bakalářského studia.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Nadále podporovat rozvoj mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven ve vzdělávacích centrech knihoven. 6. V nabídce vzdělávacích programů více reagovat na požadavek dostupnosti (čas, místo, náklady) pro všechny pracovníky knihoven. 7. Podporovat zvyšování jazykových kompetencí pracovníků knihoven. 8. Využívat všechny formy podpory pracovníků při zvyšování kvalifikace a účelně tyto formy kombinovat. Provázat systém odměňování se systémem vzdělávání. 9. Obsah školního a mimoškolního vzdělávání pracovníků knihoven provázat s potřebami praxe v knihovnách. Zejména v krátkodobých
---	--

<p>vzdělávací funkce, databáze, informační výchova uživatelů,</p> <p>b. Specializované knihovny: práce s databázemi, jmenná katalogizace, vývoj sbírek, referenční a informační služby, věcná katalogizace</p> <p>12. V oblasti managementu jsou preferována tato témata: příprava projektů a žádostí o dotace, kooperace knihoven, komunikace v organizaci.</p> <p>13. V oblasti ICT preferují knihovny tato témata: AKS, vyhledávací nástroje a informační zdroje na internetu, tvorba a správa webových stránek, digitalizace.</p> <p>14. Výrazně se zvýšila schopnost pracovníků knihoven využívat a rutinně zvládat ICT. Zvládnutí AKS, textového a tabulkového editoru, používání internetu a emailu je samozřejmostí u naprosté většiny pracovníků. Rezervy jsou zatím v oblastech práce s grafickým editorem a prezentačními programy, tvorbě databází a webových stránek a zpracování rešerší.</p> <p>15. Přestože se v roce 2004 mírně zvýšily platy knihovníků oproti předchozím létům a jejich práce byla ohodnocena zvýhodněnými tarify, situace v této oblasti zůstává nadále nepříznivá. Nový katalog prací byl ve většině knihoven k zařazení většiny pracovníků využit správně.</p>	<p>vzdělávacích aktivitách reagovat na aktuální potřeby.</p> <p>10. Pokračovat ve školení počítačové a informační gramotnosti a dovedností práce v oblasti ICT zejména pracovníků malých veřejných knihoven, které jsou vybavovány technikou a připojovány k Internetu.</p> <p>11. Nabídnout širší spektrum specializovaných školení v oblasti práce s ICT, například: tvorba webových stránek, zpracování rešerší, využívání databází apod.</p> <p>12. Usilovat o zlepšení mzdové situace v knihovnách. Zasadit se ve všech knihovnách o zařazování pracovníků podle platného katalogu prací.</p>
--	--